

Ikt. sz.: NEB/112-2/2015/KK

NEB-3/2015. sz. ülés/KK
(NEB-4/2014-2018. sz. ülés/KK)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Magyarországi nemzetiségek bizottsága**
Köznevelési és kulturális albizottságának
2015. november 11-én, szerdán 10 óra 02 perckor
az Országgyűlés Irodaháza 562. számú tanácstermében
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

Napirendi javaslat	3
Az ülés résztvevői	4
Az ülés megnyitása	5
A napirend elfogadása	5
Az albizottság 2015. évi őszi ülészakra vonatkozó munkatervének megvitatása és elfogadása	6
<i>Határozathozatal</i>	6
Egyebek	6
<i>A napirendi pont felfüggesztése</i>	9
Tájékoztató a nemzetiségi kultúra helyzetéről, a nemzetiségi közösségek kulturális életéről	9
<i>Dr. Hoppál Péter tájékoztatója</i>	9
<i>Hozzászólások</i>	15
<i>Dr. Hoppál Péter válasza</i>	22
Egyebek	26
Az ülés berekesztése	32

Napirendi javaslat

1. Az albizottság 2015. évi őszi ülészakra vonatkozó munkatervének megvitatása és elfogadása
2. Tájékoztató a nemzetiségi kultúra helyzetéről, a nemzetiségi közösségek kulturális életéről

Meghívott előadó:

Dr. Hoppál Péter kultúráért felelős államtitkár (Emberi Erőforrások Minisztériuma)

3. Egyebek

Az ülés résztvevői

Az albizottság részéről

Megjelent

Elnököl: **Kissné Köles Erika** szlovén nemzetiségi szószóló, az albizottság elnöke

Hepp Mihály horvát nemzetiségi szószóló, az albizottság alelnöke
Giricz Vera ruszin nemzetiségi szószóló
Kreszta Traján román nemzetiségi szószóló
Ritter Imre német nemzetiségi szószóló

Meghívottak

Hozzászólók

Dr. Hoppál Péter, az Emberi Erőforrások Minisztériumának államtitkára
Hartyányi Jaroslava ukrán nemzetiségi szószóló
Koranisz Laokratiz görög nemzetiségi szószóló
Varga Szimeon bolgár nemzetiségi szószóló
Janakakis Nóra, a Glossa 2 nemzetközi oktatóprogram tudományos felelőse
Tsaroucha Christina, a Glosse 2 nemzetközi oktatóprogram görög nyelvű oktatója

A bizottság titkársága részéről

Schweighoffer Anita munkatárs

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 02 perc)

Az ülés megnyitása

KISSNÉ KÖLES ERIKA szlovén nemzetiségi szószóló, az albizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Tisztelt Albizottsági Tagok! Kedves Szószólótársaim! Tisztelt Vendégeink! Tisztelettel köszöntöm önöket a Köznevelési és kulturális albizottság 2015. évi őszi parlamenti ülészakájának első ülésén. Örömmel állapítom meg, hogy valamennyi albizottsági tag jelen van az ülésen. Köszönöm a bizottsági tagoknak, hogy megtisztelték az albizottság ülését.

A Magyarországi nemzetiségek bizottsága köznevelési és kulturális albizottságának mai ülését megnyitom. A határozatképesség szempontjából megállapítom, hogy az albizottság tagjai 5 fővel megjelentek, Ritter Imre úr még a folyosón van, de mindjárt megérkezik, azt gondolom, mielőtt szavazásra kerül sor, itt lesz. Távolmaradását senki nem jelezte. Ennek következtében megállapítom, hogy albizottság határozatképes. A mai üléshez eredményes és jó munkát kívánok.

A napirend elfogadása

Rögtön folytatom is. Miután kiküldtük a mai ülésünk napirendjét, ez mindenki előtt ott lehet akár nyomtatva is, de azért természetesen felolvasom. Az 1. napirendi pontunk az albizottság 2015. évi őszi ülészakára vonatkozó munkatervének megvitatása és annak elfogadása. A 2. napirendi pontunk tájékoztató a nemzetiségi kultúra helyzetéről, a nemzetiségi közösségek kulturális életéről, valamint a nemzetiségek hagyományainak értékőrző tevékenységéről. Ehhez a napirendi pontunkhoz hívtuk meg előadónak dr. Hoppál Péter kultúráért felelős helyettes államtitkár urat (Sic!), aki jelezte, hogy mintegy 20-25 percet késik, de akkor esetleg azt csinálhatjuk, hogy az egyebeket előre vesszük. A 3. napirendi pontként írtuk be az egyebeket, ahol előrejelzés szerint szintén lesz majd egy előadónk, aki a Glossza 2. bemutatását tervezte mintegy negyedórás időtartamban. Ő sincs még itt, de akkor kérem, hogy a kollégák tegyenek föl aktuális kérdéseket, illetve el fogom majd mondani a munkatervünk következő részét, és esetleg ahhoz kapcsolódóan lesz valakinek kérdése.

Kérdezem, hogy a napirendi pontokat az előterjesztés sorrendjének módosításával az albizottság javasolja-e elfogadni. (*Giricz Vera jelentkezik.*) Igen, tessék!

GIRICZ VERA ruszin nemzetiségi szószóló: Csak egy megjegyzésem van. Államtitkár, nem helyettes államtitkár dr. Hoppál Péter. (*Fuzik János: Nyelvbotlás volt.*)

ELNÖK: Abszolút nyelvbotlás volt.

GIRICZ VERA ruszin nemzetiségi szószóló: Igen, csak jó, hogy nincs itt.

ELNÖK: Akkor elnézést kértem volna tőle, minden bizonnyal megértette volna. Ezt nagyon udvariasan le tudtam volna vele rendezni.

Ha valakinek esetleg a napirendi pontokkal kapcsolatban van valamilyen kiegészítenivalója, kérem, tegye meg. (*Nincs jelentkező.*) Amennyiben nincs, akkor kérem, ha elfogadják a napirendi pontokat, akkor ezt szavazással erősítsék meg az albizottság tagjai! (*Szavazás.*) Megállapítom, hogy az albizottság tagjai 5 igen szavazattal, tartózkodás nélkül elfogadták a napirendet.

Az albizottság 2015. évi őszi ülészakra vonatkozó munkatervének megvitatása és elfogadása

Tisztelt Albizottság! Az 1. napirendi pont tárgyalása következik. A kiküldött munkatervi javaslat értelmében az albizottság az őszi ülészakban két ülést tervez. Az első a mai, november 11-én, ahol a nemzetiségi kultúra helyzete, a nemzetiségi közösségek kulturális élete mint a nemzetiségek hagyományainak értékőrző tevékenysége az egyik fő napirendi pontunk. Ennek alpontjai: a nemzetiségek kulturális életét érintő kérdések napjainkban, a nemzetiségek kulturális autonómiáját, kulturális értékeinek megőrzését elősegítő pályázati források, illetve a pályázati kiírások nehézségei és azok feloldására irányuló törekvések. Ezek egy részét tegnap éppen a bizottságunk ülésén tárgyaltuk. Hoppál Péter kultúráért felelős államtitkár úr minden bizonnyal szintén fogja érinteni, elég sok új, illetve élő információnk van a kérdéssel kapcsolatban.

A munkatervünkben a második ülés napját december 9-re, szerdára jelöltük ki. Ennek a témaköre: a Nemzetiségi Pedagógiai Oktatási Központ létrejötte és annak szakmai feladatai. Alpontokként meghatároztuk az Oktatási Hivatal jogszabályban meghatározott nemzetiségi pedagógiai szakmai szolgáltatásokkal kapcsolatos feladatainak ismertetését, valamint a nemzetiségi köznevelés aktuális kérdéseit. Ehhez Kállay Attiláné főosztályvezető asszonyt hívtuk meg.

És most kérem az albizottság tagjait, hogy akinek esetleg kiegészítő vagy bármilyen módosító javaslata van az őszi ülészakra vonatkozó munkatervünket tekintve, azt tegye meg. A munkatervet elküldtük mindenkinek úgy 5 héttel ezelőtt, gondolom, végiggondolták ezt. *(Nincs jelentkező.)*

Határozathozatal

Amennyiben nincs, akkor azt javaslom, hogy ezt a napirendi pontot zárjuk le. Szeretném kérni az albizottság tagjait, hogy aki a 2015. évi őszi ülészakra vonatkozó munkatervünket elfogadja, kézfelemeléssel legyen kedves szavazni! *(Szavazás.)* Megállapítom, hogy az albizottság tagjai 5 igen szavazattal, tartózkodás nélkül elfogadták a 2015. évi őszi ülészakra vonatkozó munkatervét a Köznevelési és kulturális albizottságnak.

Egyebek

Államtitkár úr kérésére miatt javaslom, hogy most az egyebekben beszéljük át azokat a kérdéseket, amelyek akár a köznevelést, akár pedig a kultúrát érintik, és adott esetben nemzetiségeink közül bármelyiket érinthetik. Szót ejthetünk esetleg a ceglédberceli meghívásról, ha valaki úgy gondolja. Azt kérném, ha megérkezik államtitkár úr, akkor ezt a pontot felfüggeszthessük. Elfogadható ez így az albizottsági tagok számára? *(Jelzésre.)* Köszönöm szépen. Akkor most megadom a szót az albizottság tagjainak, illetve, ha valaki más szeretne szólni, és az albizottság tagjai ezt jóváhagyják, neki is. Albizottságunk alelnökének, Hepp Mihály úrnak adom meg a szót.

HEPP MIHÁLY horvát nemzetiségi szószóló: Tisztelettel köszöntöm a bizottság tagjait és a vendégeket. Kihasználám ezt a kis várakozási időt. Tegnap este eszembe jutott valami, amit egyébként nem én találtam ki, hanem Ritter kolléga. Ez a következő: mi itt sok mindenről tárgyalunk, nagyjából ismerjük egymást és egymás helyzetét, de azért más az, ha valamiről itt beszélünk és más az, ha valamit a helyszínen látunk. Lehet, hogy nem az albizottság feladata az, amit szóba hozok, hanem a főbizottságé, mindenesetre megfontolásra javaslom, hogy induljunk el egy, az országos elnökök meghallgatásához hasonló tematikával, nevezetesen hogy

tartsunk kihelyezett bizottsági ülést, és ismerkedjünk meg azokkal az intézményekkel, amelyekről beszélünk. Mert hiába akarom én bizonyítani – vagy bármelyikünk –, a legfontosabb az, hogy a mi óvodánk, iskolánk vagy akármelyik intézményünk jól működjön és legyen rá pénz, ugyanis messziről jött ember azt mond, amit akar.

Még nem egyeztettem az ügyben, de például Pécsen a magyarországi németeknek és horvátoknak is jelentős intézményeink vannak. Pécsen van óvodánk, általános iskolánk, gimnáziumunk, aztán ott van a rádióstúdió és a horvát színház. Ezen kívül Baranyában még a szerbek és a szlovének is érintettek. A mohácsi múzeumban például ezen a három nemzetiségen kívül még a németek is érintettek. Én már többször láttam és elmondhatom, hogy ez Európa egyik legmodernebb és legszebb múzeuma, amit nemrégiben nyitottak meg. Tehát tervezhetnénk oda egy másfél- vagy kétnapos látogatást, és forgószínpadszerűen mehetnénk körbe a többi nemzetiséghez is. Azt hiszem, ez nagyon jó lenne. Nekem mindig az a bajom, hogy ha valamit hallok, akkor nem tudom eldönteni, hogy hova helyezem a súlypontot. Nyilván én is mindig a sajátomra helyezem és ti is a sajátotokra helyezitek, de jó lenne, ha meg tudnánk győzni egymást arról, hogy mindenki fontos, bármelyik ujjamat harapom meg, ugyanúgy fáj.

Ez nem egy prompt ügy és nem is tudom, hogy kezeljük a kérdést, de szerencsére itt van a főbizottság elnöke is, ezért javaslom, gondolkodjunk el azon, hogy valami ilyesmit csináljunk. Nem tudom, hogy a szervezeti rendszerünk ezt mennyire engedélyezi, nem írja-e elő, hogy mindig itt kell bizottsági ülést tartanunk, esetleg lehet-e máshol is. De azt is el tudom képzelni, hogy ez nem bizottsági értekezlet lenne, hanem egy tanulmányi kirándulás. Ennek a technikai részleteit nyilván meg tudjuk beszélni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen alelnök úr felvetését. Én a magam részéről ezt egy nagyon jó ötletnek tartom. Sokat beszéltünk már arról, hogy egy-egy helyszínen sokkal több tapasztalat birtokába juthatunk. Kérem a többiek véleményét is. Ritter Imre német szószóló úrnak adom meg a szót.

RITTER IMRE német nemzetiségi szószóló: Köszönöm szépen. Én is tisztelettel köszöntök mindenkit. Mi rendszeresen csinálunk úgynevezett klausurtagungokat, amikor elmegyünk Pécsre, Bajára vagy máshova. Ezek általában háromnaposak szoktak lenni, s ilyenkor ott tartjuk meg a közgyűlést, meglátogatjuk az adott körzetben lévő legfontosabb intézményeket, múzeumokat és egyebeket. Ennek természetesen van egy gemütliches Zusammensein, egy barátságos ismerkedő jellege is, amikor például valamelyik borászatba vagy egyéb helyre megyünk el. Egy-egy ilyen alkalom lehetőséget ad arra is, hogy az adott régió politikai vezetésével vagy a város vezetésével is beszélni tudunk, elmondjuk nekik a céljainkat, eredményeinket és feladatainkat, s minden ilyen esetben egy-egy konkrét témát is áttárgyalunk, amihez szakértőket hívunk meg.

Pécsen én is nagyon jó ötletnek tartom, mert a legtöbb nemzetiség Pécsen található, és valamennyi nagyon aktív. A Valéria Kochban egy éjszakára meg tudjuk oldani a szállást, és lehetne egy kétnapos programot összeállítani, melynek keretében meg lehetne hívni például az MTVA vezetőit is. Nagyon szépen köszönöm alelnök úr felvetését.

S ha már nálam van a szó, hadd mondjak még valamit. A tegnapi ülésen is említettem, hogy most volt Pécsen az első német ifjúsági konferencia. Már hosszú ideje dolgozunk egy stratégiai terven, amely a magyarországi németiség hosszú távú feladatait fogná össze az oktatásban, a kultúrában, a médiában, a politikában és egyebekben. Ennek a záró része lesz a november 28-ai hétvége, amikor Baján lesz a

közgyűlésnek és az összes munkacsoportnak egy háromnapos összetartása, ahol ezt a stratégiai tervet véglegesítjük. Ennek alapján fog készülni egy részletes intézkedési program, amelynek első számú prioritása lesz a nemzetiségi köznevelés, a nemzetiségi oktatás, az anyanyelv megőrzése. Ez az év végére elkészül, és arra kérem a bizottságot, hogy ezt majd részletesen beszéljük át. Nagyon remélem, hogy ez a bizottság jövő évi munkatervében, munkaprogramjában komoly súllyal fog szerepelni. Sok olyan elképzelés van benne, amit mindenképpen szeretnénk megoldani. Ilyen például a nemzetiségi bölcsőderendszer bevezetése, aztán javasoljuk, hogy a nemzetiségi kéttannyelvű általános iskolákban nulladik német nyelvű osztály legyen az iskola megkezdése előtt, hogy a nyelvi felkészítés és előélet megfelelő legyen. Ezen kívül még nagyon sok olyan új javaslat és elképzelés lesz benne, amely valamennyi nemzetiségnél kinek-kinek a helyzetéhez igazítva hasznosítható lesz.

Pécsre vonatkozóan felajánlom azt, hogy a Valéria Kochban meg tudjuk rendezni a program hivatalos részét, azt pedig majd összeírjuk, hogy az egyes nemzetiségeknél mi az, amit megnézne az albizottság. Köszönöm.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm Ritter Imre német nemzetiségi szószóló úr felajánlását. Nálunk minden olyan téma, ami a köznevelést és a kultúrát érinti, helyet kaphat. Ami elő lesz készítve, azt természetesen napirendre fogjuk tűzni. Még egyszer köszönöm a javaslatokat

Van-e további jelentkező az albizottság tagjai részéről? Kreszta Traján román nemzetiségi szószóló úrnak adom meg a szót.

KRESZTA TRAJÁN román nemzetiségi szószóló: Örülök annak, hogy Ritter Imre említette a kihelyezett üléseket. Annak idején ilyen közgyűléseket mi is szerveztünk vidéki településeken. Hepp Mihály alelnök úr felvetésével nagyon egyetértetek, és meg is hívom a bizottságot Gyulára, ahol van román nemzetiségi óvoda, általános iskola és gimnázium is. Egyébként pedig Gyula üdülésre alkalmas hely, amely a pihenés szempontjából is mindenképpen jót tenne a bizottság tagjainak. *(Hepp Mihály: Rendben van, de csak a baranyai bortúra után.)* Én is így gondoltam. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Igen, akkor most, azt hiszem, akciótervet fogunk készíteni, hogy mikor hová megyünk. Megfogalmazunk egy levelet, azt körbeküldjük, és akkor majd gyűjtjük az ötleteket. Köszönöm szépen, nagyon jók ezek a felajánlások. Kérdezem, hogy az albizottság tagjai közül kér-e még valaki szót. Giricz Vera ruszin szószóló asszonynak adom meg a szót.

GIRICZ VERA ruszin nemzetiségi szószóló: Hallgatva a kollégákat, én egy kicsit más területre tévednék. Visszatérnék arra, ami a múltkor elhangzott itt a helyettes biztos asszony összefoglalójában az úgynevezett szegregációval kapcsolatban. Megjelent egy érdekes anyag a Figyelőben, gondolom, mindenki olvasta, Menyhárt Ildikótól származik. Talán érdemes lenne foglalkozni azzal, hogy itt van egy olyan jelentős, a roma közösségen belüli, őket támogató értelmiségi réteg, akik nem tartják szegregációnak azt, hogy a roma gyerekeket az első években külön tanítsák, külön iskolában. Minket ez azért is érint, mert ott van a Huszár telepi iskola, amelyik ma még a görögkatolikus egyház fenntartásában van, és a Kúria, megsemmisítve az előző bírósági döntéseket, mégsem találta szegregálnak az intézményt.

Most itt azon vitatkoznak, hogy ezek a szülői nyilatkozatok előre voltak-e kitöltve vagy sem, de ez mindegy. Létezik egy alapítvány, az ifjú titánok itt voltak az egyik ülésünkön. Utána engem eléggé provokatív és erőszakos módon próbáltak nyilatkozatra bírni, de nem nyilatkoztam. Azt mondtam, előbb informálódok, hogy mi is ez a civil szervezet, utána felveszem velük a kapcsolatot. Nem jutottam nagyon messzire az információszerzéssel, de most léptem a másik oldalra, és esetleg megszerzem, de már gyanítom, hogy milyen erők állhatnak mögötte. Talán nekünk érdemes lenne ezzel a dologgal kicsit behatóbban foglalkozni. Minket nagyon is érint, mert nekünk Borsod és Szabolcs-Szatmár megyében ez nagyon nagy gondokat jelent. A görögkatolikus egyház foglalkozik a cigánypasztorációval, tehát itt nekünk lehetnének párhuzamos terveink. Az országos önkormányzattal és a metropóliával nagyon jó kapcsolatot ápolunk, és már dolgozunk ezen a kérdésen is, hogy valóban minden elkülönítés szegregáció-e.

Talán érdemes lenne egy ilyen vitát elindítani. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Igen, elindultunk egy ilyen irányba mi is, hiszen a májusi ülésünk kizárólag a roma köznevelésre vonatkozott. A következő bizottsági ülés meghívott vendége a roma országos önkormányzat elnöke. Természetesen, miután ez egy kényes kérdés, újra napirendre fogjuk venni mi is. Át kell gondolni, hogy melyik irányt nevezük ki.

A napirendi pont felfüggesztése

Időközben olyan tájékoztatást kaptam, hogy megérkezett államtitkár úr, és percekben belül itt lesz. Addig egy kis technikai szünetet tartunk. És ha megérkezik államtitkár úr, onnan fogjuk folytatni, neki fogom megadni a szót, és majd a Glossza 2. bemutatására azt követően kerül sor, illetve, akibe belefojtottam a szót... (*Koranisz Laokratiz: Meg sem kaptam.*) Mert addig, míg az albizottsági tagoknak van mondanivalójuk, addig a vendégeket kicsit megvárjuk. Ezért elnézést kérek. Most hivatalosan szünetet rendelék el, amíg államtitkár úr ide nem érkezik. (*Rövid technikai szünet. - Dr. Hoppál Péter megérkezik az ülésre.*)

Tájékoztató a nemzetiségi kultúra helyzetéről, a nemzetiségi közösségek kulturális életéről

Nagy tisztelettel köszöntöm körünkben dr. Hoppál Péter kulturális államtitkár urat. Miután mi itt egy kicsit átesoportosítottuk napirendünket, most a 3. napirendi pontunkkal folytatjuk. Természetesen megvártuk államtitkár urat. A témakörünk elsődlegesen a nemzetiségek fennmaradása érdekében rendkívül fontos nemzetiségi kulturális élet. Ezzel kapcsolatban szeretnénk meghallgatni államtitkár úr mondandóját, pontosabban azt, hogyan ítéli meg a nemzetiségek kulturális életét jelen körülmények között. Természetesen bizonyos támogatási lehetőségekről is fogunk gondolom, hallani. Tegnap a pályázatokkal kapcsolatban egy meglehetősen kimerítő tájékoztatóban volt részünk főosztályvezető úr és főosztályvezető-helyettes úr részéről. Elég sok frissebb információval is rendelkezünk, de nagyon szívesen meghallgatjuk még államtitkár mondandóját is. És akkor most megadom a szót önnek. Köszönöm szépen.

Dr. Hoppál Péter tájékoztatója

DR. HOPPÁL PÉTER államtitkár (Emberi Erőforrások Minisztériuma): Köszönöm szépen, elnök asszony. Tisztelt Albizottság! Engedjék meg, hogy első mondatommal az elnézésekérés üzenetét tolmácsoljam. Vidéki körúton voltam a

tegnapi napon, két múzeumot indítottunk útjára, múzeumavató ünnepeken vettem részt, és aztán úgy döntöttünk, hogy Borsod megyéből nem indulunk haza a nagy köd miatt. Az idefelé vezető úton pedig, az autópályán egy elég komoly karambol volt, fél óráig ott álltunk az M3-ason. Bár a GPS azt mutatta, hogy 10 perccel az ülés kezdete előtt itt leszek, de a vis maior esete állt elő. Mindenkitől elnézést kérek, hogy ezen okból késni kényszerültem.

Nagyon nagy örömet szeretném kifejezni, hogy az albizottsággal, amelynek természetesen az oktatási és kulturális feladat osztályrészéről jut a nemzetiségi kultúra ápolása, fejlesztése, ennek intézményi és pénzügyi hátterének vizsgálata, illetve számon tartása, ez alkalommal összeülünk, és talán folytatás is lehet majd ebben a témakörben. Megvitathatjuk azt, hogy hogyan tekint a kormány a magyarországi 13 nemzetiség kulturális aktivitására. Alapvetően szeretném leszögezni, hogy a kormányzat alkotmányos feladatát is teljesíti, amikor a kulturális tevékenységek bővülését segíti a nemzetiségi területen. Tehát nekünk mindenképpen fontos célkitűzésünk, hogy ezt a normát, ezt a parlamenti kontroll alatt lévő normát minél hatékonyabban érvényesítse, teljesítse.

Ugyanakkor természetesen tartunk mindazon szándékot és törekvést, aminek keretében a magyarországi nemzetiségek identitásuk megőrzését alapvetően az anyanyelv és kultúrájuk ápolásában kívánják kiteljesíteni. Ebben a vonatkozásban elsősorban természetesen az oktatás és a kultúra frontján kell megtalálni azokat az együttműködési pontokat, amelyekben az állam segítséget tud nyújtani, részben a nemzetiségi önkormányzatok irányába, részben pedig a különböző kulturális szervezeteken és intézményeken keresztül. Valamint olyan pályázati struktúrákat kell fenntartani, amelyekben ez a cél, hogy az óvodában és az iskolában, valamint a különböző intézményekben a kultúra ápolása a 13 nemzetiség által elvárt minőségben teljesülhessen.

Ezt mi kormányzati oldalról nemcsak hogy támogatandónak ítéljük, hanem a kormányzati többség gesztusait az elmúlt öt esztendőben a nemzetiségek teljes mértékben érzékelhették is. Például e bizottság, valamint a bizottság albizottsága működésének a feltételeit az előző ciklus parlamenti többsége részéről régi adósság törlesztéseként nagyon fontosnak tartottuk teljesíteni, jelesül azt, hogy a nemzetiségi szószólók a Magyar Országgyűlés munkájában a törvényi hatálybalépés és a 2014-es választások után most már feladatot és hivatalt viselhetnek.

Ami a mai napirendi pontunkat, a konkrét tárgykörünket érinti: a nemzetiségi kultúra helyzetéről és a közösségi kulturális életről szóló tájékoztatómat azzal kezdem, valamilyen módon mindig definiálnunk kell, hogy mekkora közösséget és milyen közösséget kívánunk állami eszközökkel szolgálni. Az iránymutató minden alkalommal természetesen a tízévenként sorra kerülő népszámlálás adatainak a feldolgozása. A legutóbbi, a 2011-es népszámlálás után – amely egzakt számokban mutatta ki a nemzetiségi kultúrára vonatkozó adatokat is – az az öröndetes tény állapítható meg, hogy az önmagukat valamilyen magyarországi bejegyzett nemzetiséghez tartozónak vallók aránya tíz év alatt növekedett. Tehát ez a szám 2001-hez képest 2011-re emelkedett. Ugyanakkor azt látjuk – amit a téma szakértői publikációkban is elemeznek –, hogy az önmagukat valamilyen nemzetiséghez tartozónak vallók arányának öröndetes növekedésével egyidejűleg az anyanyelv ápolása, családon belüli továbbörökítése lassul, ez a tendencia gyengül. Ez egyébként általánosan is jellemző, a szakértők megnyilvánulásai azt mutatják, hogy ez nemcsak magyarországi és nemcsak közép-európai jelenség, hanem az asszimilációnak ez a tendenciája világjelenség. A feladatunk vélhetőleg az, hogy a kulturális tárca által működtetett intézményrendszeren keresztül elsősorban a kulturális intézmények, a közgyűjtemények, a muzeális intézmények, a különböző tájházak, a könyvtári és a

levéltári tevékenység segítsen a nemzetiségi identitás ápolásában és az anyanyelv megőrzésében a magyarországi nemzetiségek számára. Azt, hogy ebben a munkában hogyan veszünk részt, majd egy kicsit részletesebben is szeretném kifejteni.

Az nyilvánvaló, hogy a nemzetiségpolitika kormányzati helye alapvetően az Emberi Erőforrások Minisztériumában van, de a velünk szomszédságban működő egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkárság hatáskörében működik. Önök a legintenzívebb kapcsolatot nyilván ezzel az államtitkársággal ápolják; ez a főosztály kifejezetten az ez irányú aktivitást koordinálja. De a köznevelésért felelős államtitkárság feladatköreiben is vannak olyan feladatok, amelyek a mai témánkat érintik, és magától értetődően azt is fontosnak tartjuk, hogy a kultúráért felelős államtitkárság is rálásson a nemzetiségi kulturális aktivitásra, és hogy ennek a segítségét a hivatali rendszerünkben is támogassuk.

Örömmel számolok be önöknek arról, hogy az idén tavasszal javaslatot tettem Balog Zoltán miniszter úrnak a kulturális államtitkárság struktúrájának átdolgozására. Ennek keretében, két korábbi főosztály összevonásával, lehetőség nyílt egy új önálló főosztály létrehozására, így már négy önálló főosztállyal működő tárca vagyunk. A kulturális államtitkárságnak van egy nagy szakmai főosztálya, a közgyűjteményi főosztály, amelyik a múzeumi, levéltári és könyvtári feladatokat koordinálja, itt egy hatalmas országos hálózatról beszélünk. Van egy olyan főosztálya, amelyik két területet gondoz, amelyik korábban két önálló főosztályban működött, de a javaslatomra összevontuk. Ez a művészeti terület és a közművelődés, a közösségi művelődés nagy területe. Ezzel, ugye, létrejött egy másik nagy egységes főosztály. A harmadik főosztályunk az igazgatási feladatokat látja el, a negyedik, a most frissen létrejött főosztály pedig a kulturális kapcsolatok főosztálya.

Ezt a szervezeti egységünket arra próbáljuk meg rávezetni, hogy a kultúrán kívüli ágazatokkal, az Emberi Erőforrások Minisztériumának egyéb ágazataival, valamint a többi minisztériummal való együttműködésünk hatékonyabb és erőteljesebb legyen, és a kormányzaton kívüli partnerekkel is próbáljunk meg a kultúra élénkítése, a kultúrához való hozzáférés érdekében minél több kapcsolatot kiépíteni, és a kultúrát mintegy katalizáló eszközt a társadalom jobbítása, javítása céljából különféle együttműködésekben pozicionálni. Tisztelettel jelentem az albizottságnak, hogy e főosztály keretében az SZMSZ-ünkben is rögzítetten létrehoztunk egy olyan osztályt, amelyik a határon túli magyar kultúrát és a magyarországi nemzetiségi és kulturális aktivitást próbálja meg néhány fővel segíteni. Hangsúlyozom, hogy ez egy kicsi, mindössze háromfős osztály, de az első fontos gesztust mégiscsak megtettük. Annak pedig örülök, hogy személyes szerepem volt abban, hogy a kulturális államtitkárságon egy külön osztály foglalkozzon ezzel a területtel, és jobban át tudjuk tekinteni, hogy hogyan, milyen feladatokban tudjuk segíteni a nemzetiségek kulturális értékőrzését.

A nemzetiségi programokat illetően a finanszírozási kérdésekben önök biztosan sokkal tájékozottabbak, mint én, a kollégáim jóvoltából mégis tudom, hogy az országos nemzetiségi önkormányzatok támogatása, valamint médiatámogatása az egyik olyan felület, amelyen keresztül az önök által ismert módon hozzáférnek a kulturális lehetőségekhez a nemzetiségek. A másik ilyen lehetőség a nemzetiségek számára a pályázati úton, egyedi kérelem útján elérhető támogatások, a Nemzetiségekért Díj keretében történő kulturális elismerés, valamint a nemzetiségi tanulmányi ösztöndíj, ami az iskolarendszerben kerül pozicionálásra. Ezen felül még a települési és területi nemzetiségi önkormányzatok működési és feladatalapú támogatásán keresztül lehet a kulturális ügyeket egy kicsikét hatékonyabban finanszírozni.

Azok a nemzetiségi intézmények pedig, amelyek úgy látnak el nemzetiségi feladatot, hogy esetükben valamelyik nemzetiségi önkormányzat vállalta a fenntartói feladatot, az államtól a fenntartón keresztül történő finanszírozás keretében juthatnak olyan forráshoz, amelyek révén kulturális lehetőségeket akár még nem kulturális profilú intézményekben is ki lehet fejteni. Örömmel mondhatom, hogy emellett különböző kollégiumi pályázatokon keresztül a Nemzeti Kulturális Alap is lehetőséget nyújt nemzetiségi közösségek kulturális programjaira, merthogy a Nemzeti Kulturális Alap elsősorban programfinanszírozást végez. Működési támogatásra csak elenyésző módon biztosít lehetőséget, de programfinanszírozásra, például nemzetiségi kulturális programok vagy fesztiválok, események finanszírozására nyitottak a Nemzeti Kulturális Alap illetékes kollégiumai. Jó szívvel javasoljuk, hogy még az eddigieknél is fokozottabban éljenek a Nemzeti Kulturális Alap által nyújtott lehetőségekkel. Nagyobb, grandiózusabb program, évforduló vagy nagy tömegeket megmozgató rendezvény esetén jó szívvel javaslom önöknek, hogy a Balog Zoltán miniszter úr számára fenntartott, a Nemzeti Kulturális Alap miniszteri keretet is esetenként, évente egy-két rendezvényre hívják segítségül, ha ez kifejezetten kulturális esemény.

Itt térnék rá a különböző szakterületek által nyújtott lehetőségekre. Először a közgyűjteményi területről engedjenek meg néhány gondolatot. A nemzetiségi könyvtári ellátás jogszabályban rögzített feltételeit önök jól ismerik. A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtárellátásról és a közművelődésről szóló törvényben ezeknek az alapelve rögzítve van, és a könyvtári szolgáltatások, amelyek együttműködnek persze az oktatás területével is, ilyen módon, főleg a nemzetiségi területi csomósodások környezetében ilyen jellegű feladatokat végeznek a megyei könyvtárak. Ezek mellett természetesen az Országos Idegennyelvű Könyvtár koordinálja elsősorban azokat a szolgáltatásokat, amelyek a megyei könyvtárakban részben jelen vannak.

Szeretnénk, ha ezt a tevékenységet a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár nyilvános könyvtári rendszerén keresztül minél többekhez el tudnánk juttatni, mert manapság a könyvtári szakma megpróbál a hagyományos kereten túllépni, és megpróbálják a digitalizáció eszközt becsatornázni a könyvtárhasználatban a könyvtárhasználók körének bővítése érdekében. Úgyhogy az Országos Széchényi Könyvtár programja csatlakozik ahhoz az országos hálózatépítéshez, amelynek keretében sok százmillió forintos állami, illetve európai uniós támogatásból olyan szoftverfejlesztésre és olyan digitális eszközrendszer kiépítésére került sor az elmúlt esztendőben, ami reményeink szerint a nemzetiségek által is jobban használható könyvtári kölcsönzést központi adatbázisból történő lehívást lehetővé teszi. Így az anyanyelvápolás ilyen módon is a távolabb, a fővárostól távolabb élő nemzetiségi közösségek számára is lehetővé válik.

A levéltári területen kollégáim úgy látják, hogy nincs törvényi gátja vagy akadálya annak, hogy a jogszabályi előírások teljesítése esetén az országos nemzetiségi önkormányzatok úgynevezett közlevéltárat alapítsanak, mivel nyilvánvalóan a levéltárakban őrződik a történeti dokumentumok egész sora. Ebben az együttműködésünket jó szívvel felajánljuk. Ugye, a Magyar Nemzeti Levéltárban összpontosul most már a teljes magyar levéltári hálózat, már ami az állami működést illeti. Van Fővárosi Levéltár is, tehát vannak azért sporadikusan önkormányzati feladatot ellátó intézmények, és természetesen az egyházi közösségeknek is vannak különböző történeti levéltárai, nyilvános magánlevéltárként működnek ezek. Tudunk olyan intézményekről is, amelyek nemzetiségi önkormányzatokhoz kapcsolódóan fejtik ki tevékenységüket. Ők a Magyar Nemzeti Levéltárral szakmai együttműködésben állnak. Úgyhogy jó szívvel ajánljuk a levéltári szakmának, hogy

akár a kisebb közösségek szándékait is támogassák, ha szakmailag felvértezetté válnak.

A múzeumi terület vonatkozásában arról tudok beszámolni önöknek, hogy a magyarországi nemzetiségek tárgyi emlékeinek megőrzése, dokumentálása és bemutathatóvá tétele talán a leglátványosabb múzeumszakmai, illetve kulturális intézményi feladat, ami az állami intézményrendszerben megjelenik. Mert ha csak felsoroljuk ezeket az intézményeket, például a Néprajzi Múzeum vagy a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum, amelyek egységként tekintenek a Kárpát-medencére, egyben a különböző nemzetiségek évszázados egymás mellett éléséből származó kulturális aktivitást mint a sokszínűség értékét mutatják fel nagyon gazdag dokumentáltsággal, azt gondolom, ez a többségi társadalom számára is nagyon iránymutató megnyilvánulás. Ugye, amikor elmegyünk egy skanzenba a gyerekeinkkel, a különböző tájegységekben ott láthatjuk, hogy az ott őshonos vagy nem túl régóta ott élő nemzetiségeknek milyen életformájuk volt, milyen kulturális színnel vesznek részt a mai napig is annak a tájegységnek az életében. Ez egy nagyon szép és nagyon erős hatású lehetőség. Örülök, hogy ezeknek a szabadtéri néprajzi múzeumoknak, tájházaknak a látogatottsága erőteljes.

Itt kitérek arra, hogy természetesen vannak gazdag szakrális anyaggal rendelkező egyházi gyűjtemények, amelyek szintén kapcsolódnak egyes nemzetiségekhez. Itt ortodox egyházi múzeumot többet is számon tartunk Miskolcon, Szentendrén vagy Kecskeméten - ezek a legnagyobbak. De kisebb helyi gyűjtemények is őrzik a nemzetiségi szakrális emlékeket. Én magam is résztvevője lehettem egy új kezdeményezésnek, sőt, indítványozója voltam a pécsi szerb ortodox kápolna építésével párhuzamosan egy gyűjtemény létrehozásának Páva Zsolt polgármester úrral. Úgyhogy nagy élményünk volt, hogy egy kicsikét a helyi identitás ezen a fronton meg tudott erősödni egy kis gyűjtemény pécsi pozicionálásában. Ez egyébként jót tesz a helyi kulturális turizmusnak is, hiszen a külföldről odalátogató vendégek nagyon izgalmas összefüggéseket találnak a közép-európaiság megismerésében. De tudok ilyen példákat mondani a keleti országrészből, illetve a Dunántúlról is.

A muzeális gyűjtemények és különböző kiállítóhelyek tekintetében sem állunk rosszul. Múzeumi kisgyűjtemények szép számmal keletkeznek még napjainkban is országszerte. Látok ilyeneket az országot járva, mert havonta 9 ezer kilométert próbálok teljesíteni a különböző meghívásoknak eleget téve. Úgyhogy örömmel látok olyan tájházakat például, olyan helyi néprajzi gyűjteményeket, amelyek szintén hozzájárulnak ahhoz, amikor a helyi közösség meggondolja, hogy van egy üresen álló önkormányzati épület, és azt szeretné felújítani, tartalommal megtölteni, ezekre nagyon ügyesen pályáznak. Egy kisebb településen is látható az, hogy mekkora identitáserősítéssel jár az, hogy elkezdik összegyűjteni a nagyszülők értékeit, a padlásokon fellelhető tárgyi emlékeket. És nem muzeológusokként, nem komoly szakmai elvárásokkal, hanem szeretettel vesznek részt saját hagyományaik feltérképezésében, és értéket hoznak létre. Nemcsak az önmaguk öröme, gyönyörűségére áll össze ilyen gyűjtemények egész sora az országban, hanem, mondom még egyszer, az idelátogatóknak is örömmel mutatják, hogy ezt mi saját erőből hoztuk létre, és ez rólunk szól.

Szeretnénk a szabadtéri néprajzi múzeumok, illetve a tájházak tekintetében egy olyan országos szakmai programot alkotni. Miniszteri biztos rangban a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum főigazgatója, Cseri Miklós, volt helyettes államtitkár kollégám ezen dolgozik hónapok óta. Most éppen miniszter úrnak és nekem is beszámolót tartott arról, hogy milyen országos szakmai mentorálással, milyen országos hálózati programmal lehetne ezeknek a nagyon szétszórt, nagyon különböző minőségű tájházaknak az egységes szakmai mentorálását megfogalmazni és

elősegíteni. Merthogy sokszor a gyűjtemények ott állnak bezárva, porladnak, rossz állapotban vannak, nincsenek ügyesen rendszerezve. Ezekhez szakmai segítség kell. Itt jelzem tisztelettel az albizottságnak, hogy az egyik legnagyobb háttérintézményünkben miniszteri biztosi rangban zajlik egy ilyen programalkotás. Nagyon bízom abban, hogy a kulturális kormányzat a tájház programban a nemzetiségek számára is jelentős segítséget tud nyújtani az előttünk álló években.

A Nemzeti Művelődési Intézet 2012-es újjászervezése és országos hálózatba illesztése, ahogy az a levéltáraknál is megtörtént, erőteljes szakmai kontrollt és szemléleti megújulást, frissítést hozott a szakmában. Örülünk annak, hogy a megyei módszertani központokból a Művelődési Intézet munkatársai segítséget tudnak nyújtani a közművelődés területén azoknak a településszerkezeteknek is, ahol intenzívebb a nemzetiségi kulturális jelenlét. Ehhez eszközként szolgáltunk azzal, hogy az első kulturális közfoglalkoztatotti programban két évvel ezelőtt 4 ezer embert tudtunk foglalkoztatni, a másodikban 4500-at, ma pedig már 6100 ember van kint a terepen, nagyrészt diplomás és érettségizett emberek, korábbi munkanélküliek, akik kulturális közfoglalkoztatottként segítenek a közösségfejlesztésben.

Még időben vagyunk, hiszen november 15-ig, vasárnapig lesz nyitva az a platform, amelyen keresztül a Belügyminisztérium meghirdetése nyomán a kvótákat le lehet kötni a következő évi kulturális közfoglalkoztatotti program számára, amely 2016. március 1-jével indul, és egy éven keresztül tart. Ha a nemzetiségi önkormányzatok a következő öt napban bejelentkeznek, hogy szeretnének egy vagy két kulturális közfoglalkoztatottat foglalkoztatni azon a településen, ahol a kulturális aktivitást ez a tevékenység segíti, akkor ott a magyar állam, a magyar kormányzat a teljes munkabért és az összes járulékot vállalja egy éven keresztül ezeknek a munkatársaknak az alkalmazása során. A Nemzeti Művelődési Intézet pedig a szakmai mentorálást végzi, képzést ad, sok esetben OKJ-s végzettséget is ezeknek a munkatársaknak. Ha van a látókörükben olyan talpraesett ember, aki munkanélküli, de szeretnék bevonni a kulturális aktivitásba, és kultúraszervezőként, közösségsszervezőként a nemzetiségi kultúrát segíthetik, akkor bármelyik civil szervezettel, nemzetiségi intézménnyel vagy nemzetiségi önkormányzattal lehet pályázni a március 1-jétől induló kulturális közfoglalkoztatotti programra. Még egyszer mondom, november 15-ig még csak a regisztráció történik, a konkrét pályázás majd az év elején fog megtörténni, és a program március 1-jével indul. Tehát a szakemberek mentorálásával mindennapi munkásokat is rendelkezésre bocsátunk a nemzetiségi kultúra ápolóinak.

Nagyon fontos programként tartjuk számon a közművelődési területen az országos nemzetiségi gálát, hiszen a közművelődési szakemberek munkásságát elismerő Pro Cultura Minoritatum Hungariae elismerés, a Magyarországi Nemzetiségek Kultúrájáért elnevezéssel alapított díj ünnepélyes átadója is országosan felhívja a figyelmet arra, hogy a nemzetiségi kultúra ápolását magas rangon is fontosnak tartjuk.

Szeretnék még néhány intézményt megemlíteni és eseményt felvillantani, amelyek a nemzetiségi kultúra oltárán áldoztak az elmúlt esztendőben. Fontosnak tartom, hogy egyik kulturális háttérintézményünk, a Hagyományok Háza a nemzetiségi népi kultúra ápolásában nagyon-nagyon erőteljes dokumentáló munkát végez, még most is végez gyűjtéseket és azok feldolgozása zajlik, valamint kiadványok egész sorát adja közre. Azt hiszem, hogy a Hagyományok Háza az önök egyik legfontosabb partnere abban, hogy a hagyományos kultúra, a nemzetiségi népi hagyományok ápolásában egy ilyen állami intézmény áll szíves rendelkezésükre. Nyilván minőségi programokat fognak tudni pozicionálni a Hagyományok Házán keresztül.

Engedjék meg, hogy nagy örömmel adjak hangot. A kereskedelmi érdekeltségű médiaorgánumok kulturális értékközvetítése, ami általános magyarországi jelenség és globális probléma, mintha zuhanó pályán volna. Nevezetesen, mintha értéktelen lenne az, ami a köznép számára fogyasztandó nívóként kerül az asztalunkra, és a televíziókészüléken keresztül betör a nappalinkba ez a negatív tendencia. Borzasztó nagy örömmel szolgál, hogy ennek ellensúlyozására a „Felszállott a páva” programsorozattal a közmédiában sikerült egy olyan programot létrehozni, amely a képernyő elé szegezte a magyar nézők százazreit, millióit, nézettségi rekordokat döntött, és az értéktelen kulturális programok elől végre egy értékes kulturális program felé húzta el a közönséget. Tehát lehet még reményiségünk abban, hogy az értékes kultúrának is nevelhető közönsége van. Ebben a programsorozatban azt is láthatták, hogy a roppant színes nemzetiségi kultúra jelenléte, reprezentációja nagyon magas szinten nyilvánul meg, már akkor is, ha csak a győztesekre gondolunk, de a résztvevők köre és a nagyon széles merítésű jelenlévők is azt mutatták, hogy közép-európai létünk a magyar állam keretein belül is milyen színes a kultúrák együttélése és gazdag jelenléte által. Innen is javaslom önöknek, hogy érdemes motivációt adni azoknak a hagyományörző együtteseknek és szolistáknak, akik képernyőképes produkciókkal rendelkeznek, mert a teljes közönséget, az egész társadalmat, az egész országot megörvendeztették ezek a produkciók.

Nem akarnék további részletekbe bonyolódni, de azt még megemlíteném, hogy a kisebbségi vegyes bizottságok frontján is van lehetőség különböző kulturális aktivitások megnyilvánulására. Én örülök, hogy a magyarországi nemzetiségek anyaországi egy-egy számunkra is fontos területi kulturális cél érdekében támogatóként vesznek részt a programok generálásában. A legerőteljesebb ilyen jellegű együttműködések a horvát-magyar kapcsolatban látom – ami talán a pécsiségemből is származik –, de az országot járva láttam ehhez hasonló együttműködések is. A határon átnyúló európai uniós programokban örvendetes kulturális infrastruktúra-fejlesztéseket találunk a román-magyar együttműködés területén, és nagyon örülnénk annak, ha az anyaországok kulturális minisztériumai akár velünk, velem együttműködésben, akár koprodukcióban is hozzá tudnának járulni ahhoz, hogy a magyarországi kulturális lehetőségek tovább bővüljenek. A nemzetiségi színházak körében szinte egyedülálló az a magyarországi példa, ahogy a munka ott zajlik. Minden esztendőben jó szívvel támogatjuk a nemzetiségi színházak tevékenységét. A nemzetiségek nemzeti ünnepei, a különböző állami elismerések, a Nemzetiségekért Díj és a Kisebbségekért Díj mind-mind abba az irányba mutat, hogy a kormány ösztönösként tartja számon, hogy Magyarországon a kultúrák párbeszéde az egészségesebb társadalom irányába mutasson, és ebben a jövőben is minden tőlünk telhető segítséget meg kívánunk adni a nemzetiségeknek.

Ne haragudjanak, hogy egy kicsit hadartam, de próbáltam az elvesztegetett időt behozni. Köszönöm szépen a türelmüket.

Hozzászólások

ELNÖK: Köszönöm szépen államtitkár úr összefoglalóját. Azt hiszem, ebből is világosan látszik, a nemzetiségek, az a 13 szín Magyarország palettáján, rendkívül sokoldalú tevékenységet fejtenek ki. Hiszen, ha csak a kultúrán belüli részterületek nézzük, az már önmagában sok és nyilván sokszorozódik a településekkel együtt. Egyelőre én köszönöm. Lesz még saját mondanivalóm, de előbb átadom a szót kollégáimnak. Az albizottság tagjait kérdezem, hogy van-e valakinek

hozzáfűznivalója, kérdeznivalója. Giricz Vera ruszin szószóló asszonynak adom meg a szót.

GIRICZ VERA ruszin nemzetiségi szószóló: Köszönöm szépen. Sok szeretettel üdvözlöm államtitkár urat. Nekünk már volt szerencsénk együtt részt venni Pécsen egy nagyon érdekes kulturális rendezvényen. Örömmel látom, hogy folytatódik ez az akció, és csak gratulálni tudok a szervezőknek és a rendezőknek ehhez a sorozathoz.

Ami viszont kérdésem lenne. Mindenki valamiben jobb, mint a többiek, vagy valamiben aktívabb. Itt a kultúra területét értem. Nálunk, a ruszin területen nagyon sok kiváló, úgymond, világhírű festőművész működött és működik. Gondolom, a jövőben is működni fog. Van egy igen értékes tárlatunk is. Elődöm. Manajló András festőművész, aki az Országos Ruszin Önkormányzat elnöke is volt, ő indította el azokat a nemzetközi művésztaborokat, ahol a művészek az ott eltöltött idő után megajándékozták az országos önkormányzatot egy-egy művükkel. Ezek katalogizálva vannak, az országos önkormányzat tulajdonát képezik, de nagyon kevés lehetőségünk van a kiállításokra. Kiállítunk mi, kamarakiállításokat szervezünk kultúrházakban, de azt tudjuk, hogy a művészeknek az „a” kiállítás, ha az egy elismert galériában történik. Minden profi módon elő van készítve egy ilyen kiállításra.

Azt szeretném megkérdezni, hogy például egy ilyen nemzeti nap alkalmából, ami nálunk május 22-e, lehetne egy nivós galériában egy ilyen kiállítást megrendezni, és ott bemutatni nemcsak a festményeket, hanem a múzeumunk anyagát is. Ott nagyon sok olyan tárgy van, ami kapcsolódik a festményekhez. Tehát installációszerűen egyúttal a múzeumunk anyagát is be tudnánk mutatni. „Miniben” már rendeztünk ilyen kiállításokat, és nagyon nagy sikerük volt. Ugye, rólunk, ruszinokról a nagyon régi emberek még nagyon sokat tudnak, de a geopolitikai helyzet az utóbbi 70 évben nem kedvezett annak, hogy túl sok dokumentum, írás jelenjen meg rólunk. De azért vagyunk.

A másik dolog, amit szeretnék megkérdezni. Nagyon örülök annak, hogy dr. Cseri Miklós most már visszatért a szentendrei múzeumba, és kormánybiztos is lett, mert mi nagyon sok éven át igen aktívan együttműködtünk. Nagyon jó kapcsolatot építettünk ki a szentendrei skanzennel, annyira, hogy ott tartottuk a kisboldogasszony ünnepeket szeptember első hetében. Hiszen ott van a mándoki görögkatolikus fatemplom, ami egy értékes műkincs. Picike, de megfelel a kívánalmaknak. Ott kaptunk egy helyiséget, egy pajtát, ahol a többi program zajlott. Ott volt műsor, ételbemutató, oda is kivittük a termékeinket. Egy idő után, ahogy dr. Cseri Miklós más megbízatást kapott, értesítettek minket, hogy ez nem megy tovább, mert ma a görögkatolikusok akarnak a templomban misézni, holnap ki tudja, ki fog jönni, és ők senkivel nem tudnak kivételt tenni. Mondtam, hogy ez görögkatolikus templom, de az volt a válasz, hogy ez mindegy.

Egy szó mint száz, azóta sajnos nem tudjuk tartani Szentendrén ezeket az ünnepeket. De szerencsére Atanáz püspök felajánlotta azt, hogy Sajópálfalán, ahol könnyező ikont őriznek, és az első kottás könyv, az irmologion itt íródott, ott tartsuk a búcsút, miután kitiltottak Szentendréről. Meg is valósult ez, de most már 500-an vagyunk egy-egy ilyen búcsún, ami nagyon örvendetes tény. A pesti és Pest megyei ruszinok, akik közel ezren vannak, nagyon szívesen visszatérnének Szentendrére, és továbbra is ott tartanák az ünnepeket. Ezt most a fővárosi önkormányzat nevében továbbítom államtitkár úrnak, hogy lehet-e újabb tárgyalásokat kezdeni és visszatérni Szentendrére legalább ezzel a régióval.

A harmadik dolog. Van Komlósán tájházunk, ami olyan siralmas állapotban van, hogy bevonták fóliával, hogy szét ne essen. Pedig ott is nagyon sok értékes dolog

van, de egyszerűen a helyi önkormányzat nem talál rá megoldást. Úgy gondoljuk, hogy ebben a témában is feltétlenül tenni kell valamit, mert elpusztul.

És amiről talán még egy kicsit korai beszélni, de meg kell említenem, mert súlyos probléma számunkra. Ezt is püspök úr jelezte. A Borsod megyei kitelepítések nagyon érzékenyen érintik az évszázadok óta ruszinok által lakott településeket, különösen a kicsiket. Sőt, van olyan település, ahol már egyetlenegy ruszin ember sem él, csak a betelepültek. De ott a templom, ott vannak a házak. Szó szerint eltűnik kultúránk egy része. Hivatalosan még nem keresett meg püspök úr ebben a témában, de már beszéltünk róla. Nekünk lesz egy ülésünk, ahol ez lesz a téma. Úgyhogy ilyen gondjaink is vannak, és erre nem igazán találunk megoldást. Tudom, hogy kényes ügy, de talán az egyházzal és a minisztériummal együtt lehetne valamilyen megoldásokat találni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen Giricz Vera ruszin szószóló asszony hozzászólását. Szeretném megkérdezni államtitkár urat, hogy az egyes nemzetiségek kulturális életét érintő, nyilván a kollektívát érintő, de egyénibb jellegű kérdésekben fordulhatunk-e önhöz levélben. *(Dr. Hoppál Péter: Teljes mértékben.)* Köszönöm szépen.

DR. HOPPÁL PÉTER államtitkár (Emberi Erőforrások Minisztériuma): Azt javasolnám, hogy most bevárom a kérdéseket, de az egyéni problémákra, felvetésekre inkább levélben válaszolok.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm. Látom, hogy Ritter Imre német szószóló úr jelentkezik, úgyhogy átadom neki a szót.

RITTER IMRE német nemzetiségi szószóló: Köszönöm szépen. Tisztelettel köszöntöm államtitkár urat és minden jelenlévőt. Köszönöm ezt az átfogó, nagyon komplett áttekintést a kulturális területekről. Csak néhány általános gondolatot szeretnék egy-két dologhoz hozzáfűzni.

Nyilvánvaló, hogy a nemzetiségek támogatásának valamilyen alapja kell legyen. Így a 2011-es népszámlálási adatok alapján viszont szerencsére időközben átalakult a nemzetiségi névjegyzék és állandósult. Innen kezdve van kifejezetten egy állandó, az aktív nemzetiség részére egy másik lehetőség. A népszámlálási adatok helyett vagy mellett valószínűleg az állandó névjegyzékben szereplő aktív nemzetiségek számát, illetve arányát is figyelembe kell majd venni. Erre lesznek javaslataink.

A másik. Számunkra, szószólók és nemzetiségi bizottság számára egy darabig komoly dilemma volt, hogy a nemzetiségek kulturális támogatásában milyen úton induljunk el, hogy próbáljuk meg ennek az általános nagy kalapokon belüli lehetőségeit javítani, tehát a NEA vagy az EMMI kezelésében lévő, kifejezetten a Magyarországon élő nemzetiségek részére rendelkezésre álló kereteket. Mind a két intézet vezetőivel tárgyaltunk, és végül az utóbbi utat választottuk, mert bár egyetértünk a NEA alapvető céljaival, de ha valaki a határon túli magyar szervezetekkel csinál közösen egy programot, az a százból tíz pont, nekünk pedig érthetően nem ez a célunk, hanem mindenkinek az, hogy a saját anyanyelvi környezetével együtt csináljon programot. Tehát elfogadjuk ezeket a célokat, de mi a másik irányba indultunk, és 2016-ra nagyon jelentős támogatásemeléseket tudtunk elérni, ami reményeim szerint valamennyi területen jelentősen fel fogja pezsdíteni a nemzetiségi kulturális életet.

Ezen belül kiemelkedő jelentősége van az anyanyelv megőrzésének és visszaadásának. 2015-16-ban az anyanyelvi diáktáboroknál kilencszeresére

emelkedett a korábbi, még 2002-ben megállapított 30 millió forint. Egész pontosan 2015-ben 90 millióra emelkedett, 2016-ban pedig 270 millióra emelkedik. Ez kulcskérdés a túlélésünkhöz. Az előbb Pécsről beszéltünk, nos, Pécssett indítottunk be egy egynyelvű, kizárólag német nyelvű óvodát, és tavaly indítottunk el egy egynyelvű, kizárólag német nyelvű első osztályt. De komoly elképzeléseink vannak a nemzetiségi köznevelési intézményekkel kapcsolatban is, mert amit a gyerekek a kultúránkból nem tudnak magukkal hozni a családokból és az egyesületekből, azt a nemzetiségi köznevelési intézmények kell, hogy megadják nekik.

A múzeumoknál, gyűjteményeknél rendkívül jónak tartjuk a kulturális közfoglalkoztatotti rendszert, ezt használjuk mi is. Nálunk, németeknél van több mint száz Heimat múzeum, gyűjtemény, s itt az épület- és építményhelyzet javítására próbálunk külön kereteket biztosítani, de a működtetés tekintetében, hogy legyen leltározás, kiállítás, meg hogy nyitva legyen, használható legyen, ez rendkívül sokat számít. És ez nagyon fontos, mert ha nem élő a gyűjtemény, akkor elveszti a jelentőségét és értelmét. Ezt tehát nagyon fontosnak és jónak tartjuk.

A nemzetiségi színházak esetében pedig hasonló elképzelésünk van, mint a kulturális pályázatokkal kapcsolatban. E tekintetben kezdeményeznénk egy egyeztetést az államtitkár úrral. 2016-ra ezen a területen is jelentős többlettámogatást tudtunk elérni, de hosszú távon a nemzetiségi színházaknál az önálló pályázati keret – hogy a nemzetiségi színházak speciális igényeit és feladatait jobban figyelembe tudjuk venni – számunkra kedvezőbb lenne, mint a nagy komplett színházi kereten belüli dolog. De, mondom, ebben majd kezdeményeznénk egy külön megbeszélést is.

Nem véletlen, hogy Pécs annyiszor szóba került már. Az 1. napirendi pontban arról beszéltünk, hogy kihelyezett ülést fogunk tartani, melynek keretében meglátogatjuk és megismerjük egymás intézményeit. Ennek az ülésnek az időpontját még nem tudjuk, de ezen az ülésen természetesen nagyon szívesen találkozánk államtitkár úrral a szűkebb hazájában is. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen Ritter Imre szószóló úr hozzászólását. Most pedig Hepp Mihály alelnök úrnak adom meg a szót.

HEPP MIHÁLY horvát nemzetiségi szószóló: Tisztelettel köszöntöm államtitkár urat. Azt hiszem, önnek nem kell sokat beszélni arról, hogy milyen fontos szerepük van a magyarországi nemzeti kisebbségeknek a kultúrában és az iskolaügyben. Az egyik a másik nélkül, a másik meg az egyik nélkül egyszerűen nem tud működni, bár az összes többi más jellegű kulturális intézmény is segíti a fennmaradásunkat. Mi mindannyian olyan típusú emberek vagyunk, akik soha nem vagyunk elégedettek sem saját magunkkal, sem a kenyéradó gazdáinkkal, de ez így van jól, mert aki elégedett, az már nem lép tovább, mi pedig szeretnénk továbblépni.

Az ön által elmondottakhoz három dologban szeretnék hozzászólni. A könyvtárak és múzeumok területén én annak idején nagyon fontosnak tartottam az úgynevezett bázismúzeumok és báziskönyvtárak szerepét, de ezek sajnos megszűntek. Ezek az intézmények most nem úgy működnek, ahogy kellene, mert például a Baranya Megyei Könyvtárnak, amelynek feladata volna a nemzetiségek kezelése, mindössze egy német nemzetiségi munkatársa van, s én már semmilyen jelzést nem kapok tőlük arra vonatkozóan, hogy kapnak-e könyveket vagy nem. Mi több, a mohácsi könyvtárat, amely annak idején a horvátok, a szerbek és a szlovének báziskönyvtára volt, teljesen széthordták. Még szerencse, hogy valamennyire észnél voltunk, és ezek közül a könyvek közül mintegy 3 ezret át tudtunk adni a környékbeli nagy intézményeknek, mint a horvát iskolának és egyebeknek. Most tehát nem igazán működik a dolog.

A múzeumok esetében pedig azzal fordulnak hozzám, hogy amióta megszűntek a megyei múzeumi igazgatóságok, ezeket a szerencsétlen múzeumokat ráhátékázták a helyi önkormányzatokra, amelyeknek vagy van pénzük, vagy nincs, és ez utóbbi a jellemző. A polgármester úrtól tudom, hogy a mohácsi múzeumban, amely horvát, szerb, szlovén és részben német anyagot tárol, mintegy 10 milliós mínusz van, holott, mint már mondtam, ez a múzeum az egyik legmodernebb, legszebb, legjobban felszerelt múzeum, ahol olyan gond nincs, hogy vakolni kell, vagy, hogy eltörne a vízvezeték, és az is óriási előny, hogy ilyen dolgokkal nem kell foglalkozni.

Azt is szeretném megemlíteni, ami fölött el szoktunk sikkadni, hogy a magyarországi horvátoknak van saját múzeumuk, amit úgy hívnak, hogy Magyarországi Horvátok Keresztény Múzeuma. Ez egy Kőszeg melletti kis faluban, Peresznyén van egy gyönyörű új épületben, amely nagyon jól fel van szerelve, és az országos önkormányzat a fenntartója. S azt is örömmel említem meg, hogy Versenden egy hónappal ezelőtt adták át azt a falu- és egyháztörténeti múzeumot, amelyet a Pécsi Püspökség húsz évre a helyi horvát önkormányzatnak adományozott. Hárommillió forint hiányzott ahhoz, hogy az épületet is megvegyük, mert a püspökség ennyire taksálta, de nem találtunk erre 3 millió forintot. Paulik Antal fősztályvezető úr egyébként ismeri a történetet.

Szeretném megkérdezni, és nem véletlenül, nem azért, hogy Pécs neve minél többször elhangozzék: szóba került már, hogy a nemzetiségi színházaknak milyen óriási a szerepük. A tegnapi ülésen is megemlítettem, hogy a Pécsi Horvát Színház 2010-ben elvesztett negyedmilliárd forintot, mert akkor annyit kapott a felújításhoz, de szerencsére nem álltunk neki, mert különben kracholtunk volna. Tavaly pedig 560 millió forintot kaptunk az államtól, és most megint áll az egész. Egynegyede van kész véleményem szerint, de a fele pénz lett elkölteve. Nem tudjuk, mikor lesz kész, mert tavaly októberben kellett volna átadni, de azóta is ott áll, már meg is rozsdásodott a betonvas benne. *(Derültség.)* A szomszéd házak meg dőlnek össze, mert körbe vannak ásva. Nem tudom, tudunk-e valamit ebben az ügyben tenni, illetve mi várható? Mert közbeszerzés és egyéb van. Vagy beszéljünk negyszemközt erről az ügyről? *(Dr. Hoppál Péter: Nyitott vagyok.)* Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen alelnök úr hozzászólását. Nem szeretnék visszaélni államtitkár úr türelmével. Én nyilván a legkisebb magyarországi nemzetiség, a szlovénység területén is tudnék olyan pozitív elmozdulásokról beszámolni, amelyek adott esetben besorolhatók államtitkár úrnak abba az állításába, hogy a kormányzat részéről a 13 nemzetiség az elmúlt öt évben lényeges odafigyelésben részesült. Én ezt osztom, legalábbis mi, akiket évtizedekre elzártak Magyarország testétől, elég erősen érzékeljük. Kérem, hogy a kormányzat a jövőben is ugyanilyen odafigyeléssel viseltessen a 13 nemzetiség anyanyelv-ápolása és kultúrája iránt. Azt gondolom, mindannyian egyetértünk abban, mert ez egyértelmű, hogy Magyarország kulturális életét izgalmasabbá, színesebbé tudjuk tenni.

Ami nekem egy kicsit fájóan hangzik, ez a civil foglalkozásom okán jön elő, a hagyományos könyvtárak léte, túlélése, mert magam is látom, hogy ezeknek igazából már lényegesen kisebb a jelentőségük, mint, mondjuk, a mi ifjú korunkban. Mégis azt kérem, hogy ahol a nemzetiségi könyvtárakat lehet támogatni, ott a kormányzat ez ügyben tegyen lépéseket. Nekünk van egy nagyon jó kezdeményezésünk. Évek óta Szlovéniából jár át egy mozgókönyvtáros busz. Viszont most már a szlovéniai gazdasági helyzet következtében ennek totális finanszírozását nem annyira tudják vállalni, úgyhogy lehet, hogy ez ügyben még majd fogunk érdeklődni, hogy a magyar kormányzat ebben tudna-e nekünk segítséget nyújtani.

Egyébként pedig a bázisintézményekre vonatkozóan szerettem volna elmondani, hogy a mi esetünkben a Szlovén Múzeum nemzetiségi bázisintézménnyé lett. A fenntartója Szentgotthárd Város Önkormányzata lett, de nagyon kérem, hogy erre különös figyelemmel legyen a kormányzat a jövőben is, hogy ezek ne tűnhessenek el valahol azért, mert valamely fenntartó netán tán ennek az anyagi hátterét nem képes biztosítani.

Azt gondolom, fogunk élni azzal a lehetőséggel, amit államtitkár úr megígért, hogy olyan kérdésekben, amelyek nemzetiségeinket érintik, akár egy konkrét település kulturális életét, akkor meg fogjuk keresni az államtitkárságot. És örömmel nyugtáztuk, hogy van egy olyan osztály, amelyik kifejezetten a mi kérdéseinkkel is foglalkozik. Természetesen ezt is igénybe fogjuk venni.

A magam részéről köszönöm szépen, és megkérdezem, hogy valaki esetleg még a szószólótársaim közül akar-e kérdést feltenni államtitkár úrnak. Elnök úr jelezte korábban. Kérdezem az albizottság tagjait, nyilván elnök úrnak megadjuk a szót, de azért egy kézfelemeléssel ezt legyenek kedvesek jelezni. *(Jelzésre.)* Elnök úrnak nem kell egyetértést jelezni. Átadom a szót elnök úrnak.

FUZIK JÁNOS szlovák nemzetiségi szószóló: Tisztelt Elnök Asszony! Tisztelt Albizottság! Tisztelt Államtitkár Úr! Nemcsak az elnök, a szószólók hozzászólását sem kell megszavaztatni, mivel tanácskozási joggal vesznek részt az albizottság ülésén.

Köszöntöm államtitkár urat is. Számomra nagy öröm az ön kötődése a nemzetiségi kultúrához, a pécsi gyökerekhez. Ez fontos dolog. Talán ezzel is függ össze, amit most örömmel hallottam, hogy az államtitkárság négy főosztálya közül a legújabb a nemzetiségi kapcsolatokkal is foglalkozik, a kulturális kapcsolatokkal, azon belül a magyarországi nemzetiségek kulturális kapcsolataival, mert így tudjuk, hová forduljunk. Köszönöm szépen a konkrét információt a kulturális közfoglalkoztatottakkal kapcsolatban. Ez egy szép szó. Nyilván a német önkormányzat ezt célkeresztben tartotta, de a többi országos önkormányzat figyelmét is felhívjuk erre, mert ez fontos lehet mindnyájunk számára.

Éppen tegnap tárgyaltuk a hamarosan az Országgyűlés plenáris ülése elé kerülő kétéves kormánybeszámolót a nemzetiségek helyzetéről. Ott is megemlítik az országos önkormányzatoknak azt a lehetőségét, hogy levéltárakat hozzanak létre a saját dokumentációjuk őrzése érdekében. Bár azt is említik, hogy egyelőre az iratanyag csak néhány iratfolyómétert tesz ki, ahogy ezt szakszerűen mondják. Tehát nincs nagyon reális alapja, hogy ilyen levéltárat létrehozzanak, de ha ebben tudnak önök valamilyen módon segíteni addig, amíg ez az iratfolyóméter annyira duzzad, hogy ott már önálló levéltárban lehessen gondolkodni, fontos lenne.

Ön megemlítette a médiát, közvetve a közmédiát. Itt is a nemzetiségi műsorokkal kapcsolatban rendszeresen foglalkozunk a közmédia helyzetével, az ottani nemzetiségi műsorok helyzetével, mert a hazai nemzetiségek nincsenek túlságosan megelégedve ezzel a helyzettel. Sőt, változott is a gyártási kiszervezések, egyebek kapcsán. De ami itt konkrétan fontos lehet, azok a hatalmas kincset jelentő archívumanyagok. A nemzetiségi rádiók, Pécs, Szeged, Budapest, illetve a nemzetiségi televíziók archív anyagainak sorsa, úgy tűnik, bizonytalanná vált, bár nyilván a műsorszolgáltatónak törvényi kötelezettsége ezek megőrzése, de komoly aggályok merültek fel a munkatársak részéről ennek kapcsán. Feltehetően majd keresni fogjuk önöket, de még tárgyalást folytatunk e tekintetben is.

Elnézést kérek, mert el kell mennem, ugyanis éppen az önök tárcája nyújtotta be tegnap a Nemzeti Közművelődési Alap és a közgyűjteményi törvény módosítási javaslatát, ami érinti a nemzetiségi bázisintézmények gyűjtőterületét is, úgyhogy a bizottság nevében 12 óráig kell írásban kezdeményeznem, hogy ezt nemzetiségi

napirendi pontként tárgyalja az Országgyűlés. Tehát mi figyelemmel kísérjük a tárca ilyen irányú munkáját, tevékenységét is, és örülök az együttműködésünknek. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen elnök úrnak és elnézést a gyakorlatlanságomért, hogy itt szavaztattam. Hartyányi Jaroslava szószóló asszonynak adom meg a szót.

HARTYÁNYI JAROSZLAVA ukrán nemzetiségi szószóló: Tisztelt Államtitkár Úr! Mindenki azzal kezdte, hogy valamit megköszönt, ezért én is így teszek. Köszönöm szépen a színvonalas ukrán filmhét támogatását és hogy személyes jelenlétével emelte a rendezvény fényét. Mi, magyarországi ukránok sem tudtuk, hogy Ukrajnában ilyen mozgalmas filmélet zajlik a háború ellenére. Ezt nagyon szépen köszönöm.

Nekem két kérdésem lenne az NKA-val kapcsolatban. Annak idején volt egy külön nemzetiségi kollégium, a pénz el volt különítve, és a 100 millió forintot ez a nemzetiségi kollégium osztotta szét a pénzt. (*Giricz Vera: Az elnökök voltak benne.*) Igen, de emlékszem, hogy nagyon megharcoltunk ezért a 100 millióért, de prioritást tudtunk teremteni, hiszen például könyvkiadásra fordítottuk. Emlékszem, hogy a roma közösséggel is meg kellett vívni a harcot, mert a pénz 60 százalékát el akarták vinni. De mi magunk között megvívtuk ezt a harcot, és nagyon jól, hasznosan tudtuk segíteni, hogy az emberek pályázzanak. Nem tudom, nem lehetne-e visszatérni ehhez a jó szokáshoz.

A másik. A Szabó Ervin Könyvtárat tetszett említeni. A Szabó Ervin Könyvtár ajánlójegyzékéből mi kimaradtunk. Pedig lenne mit ajánlani oda. Nem tudom, ez miért történt így. Úgy látom, hogy az örmények és mi maradtunk ki, vagyis két nemzetiség kimaradt, és úgy tudom, hogy nem is fordultak hozzánk. Ezt szeretném megkérdezni, és ha nem tud most válaszolni, akkor érdeklődjön utána és a későbbiekben várom szíves választát.

És van még egy harmadik dolog is, a kulturális közfoglalkoztatottak kérdése. Gondolom, az önök weboldalán lesz elérhető, hogy erre hogy lehet pályázni. Ez elnök úr szerint is, de szerintem is egy nagyon jó ötlet, mert, ahogy mondani szokták, a kultúra sokba kerül, de a kulturátlanság még többbe. Most olyan világot élünk, amikor ha nem tesz valamit a mi nemzedékünk, akkor a későbbiekben elég nagy bajban leszünk. Ezt tehát nagyon jó ötletnek tartom, de jó lenne tudni az elérhetőséget, hogy időben rá tudjunk kapcsolódni, amennyiben megfelelünk a kritériumoknak. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm szépen. Államtitkár úr, nem élünk vissza a türelmével?

DR. HOPPÁL PÉTER államtitkár (Emberi Erőforrások Minisztériuma): Már 31 perce egy másik értekezleten kellene ülnöm.

ELNÖK: Akkor már csak egy rövid kérdés erejéig adom meg a szót görög szószólótársamnak.

KORANISZ LAOKRATISZ görög nemzetiségi szószóló: Tényleg rövid leszek, államtitkár úr. Két rövid kérdésem lenne, az egyik a levéltárakkal kapcsolatban. Mi, görögök több mint tíz éve működtetünk egy kutatóintézetet, és el kell mondanom, nagyon sokba került az, hogy a levéltárakból kikért anyagokat lefordítottuk. Mi, görögök a múltban is nagyon sokat tettünk, például az első diaszpóra mint

értékteremtő diaszpóra az osztrák-magyar bankrendszer tekintetében kiadott egy kétnyelvű könyvet, aztán kiadtunk egy kétnyelvű könyvet Sina Györgyről is, s mindezt azért tettük, hogy a magyar és a görög közösséggel megismertessük a görögök itteni tevékenységét. A kutatásaink során olyan problémákkal találkoztunk, hogy több levéltári anyag csak ónémet vagy latin nyelven volt megírva, végül Ausztriában találtunk olyan embert, aki ezeket le tudta fordítani, de a fordítás nagyon sokba került. Kérdezem, hogy tudnánk a levéltárakkal olyan stratégiai megállapodást kötni, hogy ebben segítsenek nekünk. Ez az egyik dolog.

A másik. Nekünk, görögöknek, mint balkáni népnek a bolgárokkal, a szerbekkel, a szlovénokkal és a horvátokkal volt egy közös tánctanárunk, akit úgy hívnak, hogy Kricskovics Antal, aki hál' Istennek még életben van. Többször kérvényeztük, hogy adják meg neki a Kossuth-díjat, mert ő tevékenységével az egész Balkánt összefogta. Levélben fogok fordulni az államtitkársághoz, hogy ezt tegye meg.

A harmadik: Beloianisz község már kinyilvánította, hogy szeretne rendezni egy balkáni fesztivált. Ebben az ügyben is levélben fogom megkeresni önt. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm. Elnézést kérünk, államtitkár úr, hogy visszaélünk a türelmével. Most arra kérem, hogy válaszoljon a kérdésekre. Azt pedig megígérem, hogy legközelebb előre összegyűjtöm a kérdéseket. Parancsoljon!

Dr. Hoppál Péter válasza

DR. HOPPÁL PÉTER államtitkár (Emberi Erőforrások Minisztériuma): Én pedig megígérem, hogy legközelebb nem teszünk a bizottsági ülés utánra hivatalos programot.

Engedjék meg, hogy éljek azzal a lehetőséggel, amit elnök asszony felajánlott, hogy a jegyzőkönyv áttekintése után levélben tájékoztassam a tisztelt szószóló asszonyokat és urakat a feltett kérdések részleteiről, mert nyilván akkor leszek áttekinthetőbb és pontos, akkor ugyanis a munkatársaim segítségét is igénybe fogom tudni venni. Néhány dologra azért próbálok reagálni.

A ruszin szószóló asszony arról kérdezett, hogy milyen kiállítások szerveződhetnek rangos kiállítási anyagokból a képzőművészet tárgy körében. Tudni kell, hogy a kiállítóhelyek, elsősorban a fővárosi kiállítóhelyek egy-másfél évre előre lekötik a távlataikat, de mi teljesen nyitottak vagyunk arra, hogy akár egy áttekinthetőbb magyar nemzetiségi képzőművészeti kiállításra is sor kerülhessen, amelyen a ruszin jelenlét az ismert okok miatt erőteljes lehet. Én ezt támogatom. Mivel azonban autonómok az intézmények, nem szívesen adnám utasításba az egyes kiállító tereknek, hogy ezt tegyék meg, de ajánlatként szívesen megteszem, hogy az ebben a tárgykörben érintett intézmények javaslatként megkapják tőlem azt, hogy gondolkodjanak el egy ilyen tárlat létrehozásán.

A skanzennel való együttműködés. Nagyon remélem, hogy az, amit a végén mondott, nevezetesen hogy kitiltották önöket Szentendréről, valójában nem kitiltás formájában történt, mert ha igen, akkor vizsgálatot kell kezdeményeznem. (*Giricz Vera: Nem, nem, ez régen volt. Durván. Nem szépen, és telefonon.*) Akkor erre azért rákérdezek. (*Giricz Vera: Már nem érdemes, mert nincs ott az az ember.*) Akkor nem tudom tőle megkérdezni. Mindazonáltal azt gondolom, hogy érdemes lenne Cseri Miklós igazgató úrral újra egyeztetniük erről. Én jelezni fogom neki, hogy az önök részéről felmerült az az igény, hogy megint legyen nemzetiségi nap a ruszinok részére, mint ahogy korábban is volt.

A tájházak pusztulása. Én is tettem említést arról, hogy elég heterogén a tájházak szakmai minősége és az épületek állaga. Mint már jeleztem, erre országos program készül, de jó szívvel tudom javasolni, hogy a helyi önkormányzatok – Komlóska tekintetében is biztosan van ilyen – vagy a megyei önkormányzatok rendelkeznek olyan normál közfoglalkoztatotti kapacitással, akikkel oda lehet menni, és egyetlen szakember irányításával bármit gyönyörűen fel lehet újítani. Én közösségi házakat láttam megújulni, új szolgáltató terek, kulturális közösségi terek jöttek létre, bezárt kultúrházak újultak meg a Belügyminisztérium kulturális közmunkásainak a keze nyomán. Ezt jó szívvel javaslom. A tájházakat ne hagyjuk pusztulni, ne fóliázzuk le őket, mert ezzel csak elodázzuk a problémát és tovább romlik a helyzet. Ott vannak a közmunkások, akik értékteremtő munkát végeznek, mert karban tartják az utcákat, a csatornákat meg a vízelvezető árkokat. Csinálják meg a tájházakat is! Csinálják meg, ez nagyon szép feladat. *(Giricz Vera: Köszönöm szépen, erről majd négyszemközt is beszélünk.)*

A kiürülő falvak vonatkozásában nincs állami eszközünk. Ez közép-európai tendencia. Láthatjuk, hogy a szomszédos országokban is hasonló a helyzet. Amikor Erdélyben egy faluból eltűnik a magyar kisebbség, akkor ez a dilemma ott is fennáll, de látunk szlovákiai párhuzamokat is. És ez a helyzet Magyarországon is: ha egy falu közösségéből az utolsó nemzetiségi is becsukja maga mögött az ajtót, akkor mi lesz épített kulturális örökséggel vagy a temetővel? Ezek nagyon fontos kérdések, de ezekre nagyon nehéz állami választ adni, hiszen a lakosságcsereből adódó helyzetben nehezen tudjuk azt mondani, hogy az újonnan odaköltöző lakosság tekintse ezeket a saját kincsének. Ez egy borzasztó nehéz feladat. Ennek valószínűleg inkább egy európai uniós, de legalábbis egy visegrádi 4-ek szintű gondolkodás adna megfelelő keretet.

A német nemzetiség intenzív kulturális tevékenységét mindannyian jól ismerjük. Örülök annak, hogy ez számokban is, statisztikailag is megnyilvánul. A Heimat múzeumok kultúramegőrző szerepe nyilvánvalóan erőteljes, de mi is érzékeljük, hogy a heterogén nyitvatartási helyzet vagy az állományőrzési, esetleg restaurálási helyzet elég problémás.

Még egyszer, örülök annak, hogy én indítottam el azt a programot, amin most Cseri Miklós miniszteri biztos úr dolgozik. Nagyon bízom abban, hogy erre vonatkozóan önöknek is megnyugtató szakmai segítséget nyújthat egy olyan program, amit most hozunk tető alá, hogy ezek az egyenetlenségek kiegyenlítődjenek.

A színházakkal kapcsolatos önálló pályázati keret, ugye, létezik, de tudom, hogy ennek szűkös volta az igényeket nem elégíti ki. Ezért jó szívvel tudom javasolni, ha működésre nem is, mert azért a minimális működéshez a feltételek adottak, de ha egy nagyobb bemutatóra készülnek a nemzetiségi színházak, vagy nagyobb produkcióra, nagy ünnephez kötődő programra, akkor megint csak a Nemzeti Kulturális Alap miniszteri kereténél, a honlap miniszteri kereténél külön pályázni. Balog miniszter úr nyitottságát ismerve bizakodó lehetek, hogy egy-egy nagyobb színházi produkció mögé akár a Kulturális Alap ilyen formában be tudna állni.

Nagyon örülök annak a szlovén kulturális felvetésnek, amit elnök asszonytól hallottunk, hogy a könyvtárbusz közös működtetésén gondolkodjunk. Ez egy nagyon-nagyon komoly gondolat. Ugye, a könyvtárbuszok főleg az aprófalvas, kistelepülésű térségekben nagyon nagy szolgálatot teljesítenek. Éppen most Borsodban jártam és láttam ennek áldásos hatásait, de Baranyában ugyanezt tapasztaljuk. Úgyhogy a határon átjövő busz költségmegosztásán az illetékes megyei könyvtár, megyei hatókörű városi könyvtár vonatkozásában tudok ezen gondolkodni. Kérdés lehet még a vegyesbizottsági szerepvállalás is. Tehát ezen a két fronton nagyon örülnék ennek. Ne hagyjuk ezt veszni, sőt, inkább erősítsük ezt a lehetőséget!

Hogy a hagyományos könyvtár szerepe csökken? Én látom ennek a cáfolatát is a terepen, hál' istennek. Az elmúlt három évben 400 fiókkönyvtárat újítottunk föl Magyarországon, 400 fiókkönyvtárat. Ez nyilván szakmai örömet is okoz. Remélem, hogy az által, hogy ilyen kulturális közösségi terek jönnek létre, és integrált kulturális közösségi szolgáltató terekként funkcionálnak a hajdani rossz állapotú könyvtárak, inkább a közösség fejlődéséhez tudunk eszközt adni. Ezek részben nemzeti, részben uniós forrásokból nagyon példaértékű megoldások voltak. Egyébként 75 kistéleplési könyvtárban indítunk el országos programként úgynevezett könyvtármozit, ahol moziesszközökre lehet pályázni, és ezekben a könyvtárakban is össze tudnak gyűlni a közösségek, és a nemzetiségi filmek tekintetében, mondjuk, estéről estére vagy hétről hétre megbeszélőnivalóval szolgálhat a könyvtár. Örülnék, ha a nemzetiségi gyűjtemények, könyvtárak vagy akár kultúrházak bekapcsolódnának ebbe a programba, ilyen funkcióval is.

A közmédiával kapcsolatos, elnök úr által említett kérdésekbe én nem annyira látok bele, de az aggodalom az archívumok sorsát illetően megalapozott, hiszen itt sok évtizedes anyagról van szó, ami pótolhatatlan. Úgyhogy, ha ebben javaslatuk lenne kulturális értékörzés tekintetében, akár bizottsági szinten ez megfogalmazódik és eljuttatják hozzám, akkor az MTVA új vezérigazgatójánál ez ügyben feltétlenül és szívesen leszek közvetítő.

Az ukrán szószóló asszony kérdése, ami szerint a nemzetiségi kollégium korábban egy olyan 100 milliós keretet tudott pozicionálni, amelynek a döntési mechanizmusára talán önökhöz közelebb volt, jobban ismerték, jobban beleláttak, most pedig inkább szakmai kollégiumok struktúrája épül fel a Nemzeti Kulturális Alapnál. Abban bízom, hogy a Nemzeti Kulturális Alap további átalakítása is a művészeti produktumok létrehozása terén egy jobban szervezett struktúrát fog tudni kialakítani, hogy jobban segítsünk az új produkciók létrehozásában. Tehát a szakmai javaslat iránya ellenkező irányban halad, de mégis ezekben a kollégiumokban a nemzetiségi aktivitás egyáltalán nem csökkent, hála istennek. Sőt, a kollégáimtól arról értesültem, hogy erősödik a nemzetiségek pályázati készsége, illetve a nemzetiségi produktumok létrehozásában a Nemzeti Kulturális Alap támogatása.

Úgyhogy értem a szándékát, és nyilván az átlátható, könnyebben nyomon követhető kollégiumi struktúra ez irányú változása az önök számára fontos lenne. A most benyújtott törvényjavaslatban az NKA új kollégiumi működési hátterét, a Magyar Művészeti Akadémiával való szorosabb együttműködést visszük a parlament elé. El tudom képzelni, hogy ennek végrehajtási utasításában, ha a miniszter úr számára egységes javaslatot tennének, ha ez a szándék megfogalmazódik az önök részéről, bár a szakmai irányok ellenkezőleg hatnak, akkor miniszter úrral elgondolkodunk rajta, hogy valamilyen formában, egy keret erejéig nem lehetne-e mégis csak a nemzetiségeknek ilyen megoldást találni.

Annak azonnal utánanézek, hogy a Szabó Ervin Könyvtárban az örmény és az ukrán lehetőség miért maradt ki, és erről fogok referálni.

A görög kulturális lehetőségek bővülésének irányába tett szószólói javaslatról örömmel értesültem, hogy hogyan tudnának a levéltárakkal stratégiai együttműködést kötni a különböző intézmények. Itt a görög anyag nyilván jelentős. Ebben a Nemzeti Levéltár főigazgatójától kérek majd tájékoztatást, hogy ezt a szándékot hogyan fogják tudni esetleg segíteni, és akkor erről írásban küldök majd tájékoztatást önnek.

A Kossuth-díj jelölési joga minden magyarországi, állampolgársággal rendelkező ember számára nyitott, tehát hozzám beérkezik az anyag, hatalmas túlerővel próbálunk megküzdeni. A Kossuth-díj bizottság is nagy szakértői háttérrel vizsgálja meg a jelöléseket. De ebben garanciát senki nem tud adni, hogy melyik

évben kik kerülnek be abba a szűk körbe, akik a magyar kultúra legnagyobb kitüntetettjeivé válnak az állami nemzeti ünnep alkalmával.

A balkáni fesztivál ötletét szívből támogatom. A jelenlegi NKA struktúrában van egy olyan fesztivál kollégium, amelyikben első fesztivál rendezését ugyan nem tudjuk támogatni, de a miniszteri keretből szerintem még egy első fesztivál vonatkozásában is segítséggel tudunk szolgálni. Viszont, ha már egy megrendezett, egy alkalommal már létezett, hagyományteremtő fesztiválról van szó, akkor a következő évben már mint hagyományfolytatás, a fesztivál kollégiumnál lehet jelentkezni. Ezt a görög nemzetiségnek is jó szívvel figyelmébe ajánlom.

Köszönöm szépen, elnök asszony, a lehetőséget, hogy röviden reagálhattam a kérdéseikre, felvetéseikre. Mivel korábban Pécsen a kulturális bizottság elnökeként dolgozhattam, ott nagy örömeinkre 10 kisebbségi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat is kifejti tevékenységét a város életében. A Dunántúl legnagyobb városa ezzel szerintem példát mutat európai szinten is, hogy milyen lehet a kulturális aktivitás és együttműködés példás lehetősége. Remélem érzékelték ezen túl is az elkötelezettségemet, amit önök jól ismernek, úgyhogy számíthatnak rám. Minden rám tartozó segítséget a nemzetiségi kultúra ápolásában tisztelettel följánlok a jövőben is önöknek.

ELNÖK: Nagy tisztelettel megköszönöm albizottságunk nevében, hogy elfogadta meghívásunkat, és számos teendője közepette időt szakított arra is, hogy hozzánk eljöjjön. Élni fogunk azzal a lehetőséggel, hogy amint halmozódnak a kérdéseink, megkereshetjük, illetve azzal is természetesen, hogy az egyes nemzetiségeket érintő kérdésekben levélben fogjuk önt keresni. Köszönöm szépen, államtitkár úr.

DR. HOPPÁL PÉTER államtitkár (Emberi Erőforrások Minisztériuma): Én is köszönöm szépen. Kezit csókolom. Viszontlátásra! Jó munkát kívánok.

ELNÖK: Köszönöm szépen szószólótársaim aktivitását. *(Hartyányi Jaroslava: Szeretnék mondani egy mondatot.)* Tessék parancsolni!

HARTYÁNYI JAROSZLAVA ukrán nemzetiségi szószóló: Elment az államtitkár úr. Nem tudom, ti hogy éreztétek, de szerintem nagyon korrekten állt hozzá a kérdéseinkhez és konkrétan válaszolt. Bár mindenki, akit ide hívunk, így válaszolna. Remélem, a válaszoknak lesz utóéletük is, de nagyon örülök, hogy ez megtörtént. Ezt csak a jegyzőkönyv kedvéért mondtam el. Köszönöm.

ELNÖK: Az volt a célunk, hogy az érdeklődésünkre számot tartó kérdésekre korrekt és kielégítő válaszokat kapjunk, és államtitkár úr igyekezett ezt megtenni. Én azért azt kérem szószólótársaimtól – pláne hogy ez a téma már öt hete kint volt –, hogy a kérdéseket előzetesen juttassák el hozzám, én pedig továbbítom az érintett vendégnek, aki már felkészülten tud ide jönni úgy, hogy minden információt hoz magával. Ez mindannyiunk számára előnyös lenne. Ezt csináltuk egyébként Czunyiné Bertalan Judit államtitkár asszony meghallgatásakor, de később is volt ilyen. Azt kérem, hogy éljünk ezzel a lehetőséggel.

Kérdezem, hogy lezárhatom-e ezt a napirendet. *(Giricz Vera: Én még szeretnék szót kérni.)* Tessék!

GIRICZ VERA ruszin nemzetiségi szószóló: Már tegnap is szóba hoztam a Pro Cultura odaítélésének az ügyét. Van-e valakinek információja arról, hogy ez az idén

hogyan történik? Megint egyvalaki fogja megmondani, hogy ki lesz a Pro Cultura díj tulajdonosa, vagy kiállunk amellett, hogy visszaállítsuk az eredeti, a törvény által előírt feltételt, amely szerint kell egy nemzetiségi szakértői bizottságnak vagy tanácsnak lennie, amibe, mint tudjátok, mindenki delegált? Nyilván emlékeztek még rá, hogy akkor milyen hatékonyan tudtunk dolgozni.

ELNÖK: Köszönöm. Megígérem, hogy utána fogunk járni és választ fogunk adni erre a kérdésre.

Ki ért egyet azzal, hogy ezt a napirendi pontot lezárhatjuk? *(Szavazás.)* A bizottság egyhangúan egyetért azzal, hogy a napirendi pont tárgyalását lezárjuk.

Egyebek

A félbehagyott egyebek napirendi pontot most folytatjuk. Szószólótársaimnak lehetőséget adok arra, hogy kérdéseket tegyenek fel, majd pedig átadjuk a szót vendégünknek, persze csak ha megszavazzátok, aki röviden be fogja mutatni a Glossza 2 programot. A görög szószóló úrnak adom meg a szót.

KORANISZ LAOKRATISZ görög nemzetiségi szószóló: Elhangzott az, hogy menjünk el Pécsre, menjünk el Gyulára. Mind a kettő nagyon messze van, de menjünk el. Én viszont azt kérem, hogy gyertek el Beloianiszba is, ami busszal 30 percre van. Meginvítalom oda a társaságot, hogy bemutassam, hogy működik ott az általános művelődési központ a bölcsődétől az általános iskoláig, amelyben nyolcosztályos képzés folyik, és hogy történik ott 1-től 8-ig a kétnyelvű oktatás. Ezen kívül bemutatom a könyvtárunkat és a kulturális életünket. Pécs és Gyula után Beloianisz következik. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. De ha már itt tartunk, nem kell a világ végére utazni, mert itt van a Hagyományok Háza. Az utazás természetesen pénzbe kerül, de van ellátási keretünk. Ezeket meg lehet szervezni, és tényleg jó, ha élőben látunk példákat.

Szószólótársaim közül van-e még valakinek kérdése? *(Nincs jelentkező.)* Amennyiben nincs, átadom a szót a Glossza 2 mindentudójának, előbb azonban meg kell szavaznunk, hogy a bizottság meg kívánja-e hallgatni. *(Szavazás.)* A bizottság egyhangúlag egyetért azzal, hogy hallgassuk meg a vendégünket. Parancsoljon!

JANAKAKISZ NÓRA, a Glossza 2 nemzetközi oktatóprogram tudományos felelőse: Élő demonstrációt is hoztam magammal, Tsaroucha Christinát, az egyik kolleginát. Ha megszavazzák, hogy ő is szólhasson, akkor szeretném, ha ő is mondana egy pár mondatot, mert ő részt vett a tanártréningen, ő tartotta az órákat, tehát ő az, aki ezt az egészet végigcsinálta ebben a tanévben, és ő tud erről több konkrétumot mondani.

ELNÖK: Azt kérem, hogy a jegyzőkönyv kedvéért mutatkozzanak be!

JANAKAKISZ NÓRA, a Glossza 2 nemzetközi oktatóprogram tudományos felelőse: Janakakis Nóra vagyok, a kolléganóm pedig Tsaroucha Christina.

ELNÖK: Köszönöm. Ki ért egyet azzal, hogy Tsaroucha Christina is szót kaphasson? *(Szavazás.)* A bizottság egyhangúlag egyetért vele. Parancsoljon!

JANAKAKISZ NÓRA, a Glossa 2 nemzetközi oktatóprogram tudományos felelőse: Mi nem szoktunk egyhuzamban 60 percnél többet tanítani, mert nem lehet tovább figyelni, s mivel önöknek már régóta kell figyelniük, nagyon gyors leszek.

Az alapötlet az, hogy a nemzetiségi oktatás keretein belül hogy lehet az online oktatást megvalósítani, de inkább pont fordítva: hogy lehetne a távolság és a nagy költségek kiküszöbölésével online tanulni a nemzetiségi nyelvet és kultúrát. Erre két irány van, az egyik a formális oktatás, ami a nemzetiségi iskolákon keresztül valósul meg, a másik pedig az informális oktatás. Engem mostanában inkább ez érdekel. Nem véletlen, hogy az Európai Unió is azon van az utóbbi években, hogy az informális oktatás elismertetését finanszírozza, támogatja, mert a formális oktatás és a minőségi oktatás néha nem ugyanazon a vonalon megy.

Két dolgról van szó. Az egyik a diákok oktatása, a másik pedig egy tanártréning. A tanártréninggel kezdem. Azért érdekes a mi programunk – kár, hogy nem tudom bemutatni egy kivetítőn is –, mert két platformmal dolgozunk. Az egyik platformra csak a tanárok lépnek be, az ő tréningjük zajlik rajta. Itt nem szakképesítésről van szó, mert mindenkinek nyelvtanári szakképesítéssel és pedagógus szakképesítéssel kell rendelkeznie ahhoz, hogy a nemzetiségi oktatásban részt vehessen. Itt arról van szó, hogy a tréninggel online tanítjuk meg tanítani a tanárt, tehát egy készséget tanítunk. S mivel nem szakképesítést adunk, nincs is szükség formális elismerésre, hanem ez lehet informális keretek között is.

A mi európai konzorciumunkban benne van egy spanyol egyetem is. Mi azon vagyunk, hogy legyen egyetemi elismert háttér is ennek az egésznek, és valószínűleg majd sikerül kreditként elismertetni a tanártréning kurzusegységeinket, és ezzel mögöttünk lesz egy formális oktatási keretek között működő egyetem is. Ez jó, de nem ettől függ a minőség.

A másik. Van a mi jó példánk, hogy ezt kidolgoztuk, kipróbáltuk, kijavítottuk, már működik, és december 1-jétől már piacon is van ez a platform és ez a fajta oktatási módszer. De szeretném hangsúlyozni, mi nem hiszünk abban, hogy valaki tanár nélkül, csak online módon feltöltött anyagokkal tud haladni. Mi abban hiszünk, hogy tanár kell a program mögé. A diák hetente találkozik skype-on a tanárral, a tanár javítja a dolgozatait, hanganyagokat tölt fel a diák, tehát a kiejtést is gyakorolja, és a tanár hangját is hallja. Mi tehát csak abban hiszünk – és ez a többéves kutatás során bebizonyosodott –, hogy tanárnak lennie kell mögötte. Én csináltam olyan online képzést a thesszalóniki egyetemen, ahol csak írtunk, írtunk, írtunk, és kiküldték a jegyet. Ezt szerintem nem lehet megtenni, főleg nem kiskorúakkal.

Az egyik a mi jó példánk az online oktatásról, amit én tudok hozni, azt az ötletet, amit meg tudok önökkel osztani. A másik jó példa pedig, hogy hogyan működött nemzetiségek konzorciumában a nemzetiségi tankönyvfejlesztés ebben az országban. Ugye, a ruszinokkal és a bolgárokkal voltunk együtt. A tankönyvfejlesztésben a következő lépés most már az online tananyagfejlesztés. Szerintem így kapcsolódik össze a kettő. Sokszor elmondtuk, de nem lehet elégszer elmondani, hogy tényleg nagyon sokat tesz a nemzetiségért és az oktatásért ez az ország, idáig már eljutottunk, és ez is nagyon sok, de most már akkor itt a következő lépés. A tankönyvfejlesztés papíralapon megtörtént, megindultak a tankönyvek, biztosítottuk az oktatás számára az írott tankönyveket. A következő lépés, hogy ne kelljen utazni, ezen kívül még nagyon sok költséget, nyomtatási költséget ki lehet ezzel küszöbölni.

Egyet lépünk tovább, és próbáljuk megbeszélni a minisztériummal, hogy valamilyen formában összekapcsoljuk ezt a jó tapasztalatot, hogy lehet online oktatni. Ez az úgynevezett drop out, hogy kiesnek a diákok, nyilván nagyobb mértékű, mint egy face to face órán, de körülbelül egynolcad esik ki. Aki elfárad, aki nem bírja,

akinek hiányzik az órán, hogy ott szemben látja a tanárt. Nem beszélve arról, hogy lehetőség van a kettőt kombinálni. Nyugodtan lehet kombinálni, hogyan zajlik platformon az oktatás, de, mondjuk, havonta egyszer megjelenik a gyerek az iskolaközpontban, a nemzetiségnél vagy valahol. Vannak ötletek, hogy hogyan lehet ezt a gyakorlatban kifejleszteni.

Szerintem, ami önöket érdekli, és tulajdonképpen ezért jöttem ide, mert a szószóló úr ebben gondolkodik, hogy hogyan lehet felhasználni ezt a jó tapasztalatot arra, hogy egy lépéssel tovább menjünk, és online tananyagot fejlesszünk. Már megvan a jó tapasztalat arra is, hogy a tanárokat ki lehet képezni online pár hónap alatt, meg lehet nekik mutatni, hogy hogyan kell egy platformot kezelni, hogyan kell a skype-ot használni, hogy kell hangfelvételt, dokumentumokat csatolni, hogy kell javítani a platformon, és akkor valahogy ezt összerakni. Ha erre van mód, hogy bekerül a formális oktatás kereteibe is, valahogyan beszámítható az online óra a gyerek bizonyítványába, akkor az még egy plusz. Úgy gondolom, magyarországi egyetemekkel is meg lehetne beszélni ugyanezt az elismertetést, és akkor tulajdonképpen itt nem elsősorban pénzről van szó szerintem, hanem inkább arról, hogy melléálljon a minisztérium, azt mondja, hogy tényleg érdekli az, hogy ne csak szemtől szemben oktatás legyen, hanem online is menjen, mert nagyon sok elszigetelt, távol eső területen vannak nemzetiségi gyerekek.

Én Nyíregyházán nőttem fel, ott nem volt görög oktatás. Én, ahogy tudtam, magamtól megtanultam görögül. Most Nyíregyházán már lehetne tanítani. A tananyag része nagyon fontos, a tanárképzés része nagyon fontos, ez rendelkezésre áll bármilyen nyelven, nemcsak görögül, a mi tapasztalatunk, anyagunk is használható. Ezen kívül van egy metodológia is, hogy hogyan kell online tanítani. Mert azért megvan az, hogy a rosszul halló diákkal mit kell csinálni vagy azzal, aki nem tudja a számológépet használni. Nagyon sok buktatója van ennek, és erre mi felépítettünk egy 60 oldalas metodológiát, hogy a következők, akik ezt elolvassák, már mindezeket nem kell átesniük. Nagyjából csak ennyit szeretnék mondani.

A harmadik nagy kérdés az elismertetés. Szerintem ezek a lényeges pontok. De már mindről van ötletünk, és ha önök is látnak ebben fantáziát, akkor valahogyan együttműködve, ha valamilyen minisztérium meg önök is mellé állnak, akkor szerintem ezt meg lehet valósítani. Nyilván ez nálunk úgy néz ki, hogy van egy olyan site, ahol van két oktató platform, mert két különböző szinten tanítunk, de a platformon azon kívül nagyon sok minden más történik. Szakmai beszélgetés folyik a tanárok között, nyilván kódokkal lép be mindenki, tehát ellenőrzött, színvonalas dolgról van szó. Azonkívül görög tévécsatornák, más oktatási ötletek, határidők, egyetemi felvételik, rengeteg mindent, ami az oktatással összekapcsolódik, össze lehet rakni, és szerintem még a nemzetiségekkel együtt is össze lehet rakni. És híreket fel lehet tenni. Szóval emellé mellé lehet állni. Ezt részben mi már kipróbáltuk, ez működik. D egyelőre ez a privát szakmában indul be december 1-től.

Ennyit szerettem volna mondani, és ha gondolják, akkor mond Christina pár szót arról, hogy mik az élményei, tapasztalatai arról, hogy online tanít a világ minden pontján görögöt.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Mielőtt Christinának megadnám a szót, lenne egy konkrét kérdésem. Vannak-e költségszámításai? Tehát például, most mondok egy konkrét dolgot, ha 9 tanár bekapcsolódik ebbe a programba, nevezetesen, hogy megtanuljon online tanítani, az milyen költségekkel jár? Illetve, ha ez a 9 tanár elkezd dolgozni, és mondjuk, összességében 31 gyerekkel foglalkoznak, arra milyen költségek vannak? Nem kell a számokat figyelembe venni, valamit mondjon, ami bennünket abban az irányban tájékoztat, hogy milyen költségvonzata van. Köszönöm.

JANAKAKISZ NÓRA, a Glossa 2 nemzetközi oktatóprogram tudományos felelőse: Ha konkrét platformról beszélünk, ami görögül vagy angolul érhető el egyelőre, de egyébként bármilyen nyelven be lehet építeni, mert megvannak hozzá a szakemberek, mert megvan hozzá a technikai háttér, mindegy, milyen nyelven töltöd fel a feladatot, körülbelül 50 euró fejenként a platformhasználat egy diáknak. Nem véglegesek az összegek, csak körülbelül mondom, mert pont ma utazom Athénbe, és most lesz a véglegesítése ennek, hogy a piacra dobás milyen feltételekkel megy. A diáknak a haladó szintű 6 hónapig tartó kurzus tanárral és a platformon dolgozva körülbelül 300 eurójába kerül. Hat hónapig használhatja, hat leckét vesz át, és az egész párhuzamosan zajlik nyilván az egyéb oktatási követelményekkel, a görög állami vizsgák tematikájával, vizsgatípusaival, s a többi.

Mire nem válaszoltam? *(Jelzésre.)* A tanároké pedig egy kicsivel kevesebb, kétszázvalahány eurónál tartunk most, ezt kalkuláltuk ki. Ez azt jelenti, hogy ezért a pénzért őt tréningezzük, megtanítjuk neki a platformot használni, az oktatás metodológiáját. Körülbelül másfél hónapig csak ővele foglalkozunk, közösségépítés van, tehát a tanárok között is kialakul egy közösség, ők elkezdnek kommunikálni, anyagokat cserélni, problémákat megoldani, utána biztosítjuk a diákot, hogy kipróbálja élesben. Tehát már a tréning alatt is valóban zajlik az oktatás. Körülbelül 5-6 diákkal érdemes foglalkozni, többre nem lehet odafigyelni a skype-on keresztül, ez a tapasztalatunk. Nagyon kevéssel meg nem érdemes, mert akkor nincs közösség, hamar elunják, mert nincs motiváció. Utána a diákok beszélgetnek egymással.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Igen, látom, hogy Hartyányi Jaroslava szószóló asszonynak is lenne kérdése.

HARTYÁNYI JAROSZLAVA ukrán nemzetiségi szószóló: Azt szeretném kérdezni, hogy ez az online tanítás-tanulás milyen visszhangot váltott ki a görög közösségbe, a görög országos önkormányzat támogatja-e, hogyan álltak hozzá. Mert ti vagytok a kezdeményezők.

ELNÖK: Igen?

JANAKAKISZ NÓRA, a Glossa 2 nemzetközi oktatóprogram tudományos felelőse: Erre nem szeretnék válaszolni. *(Koránisz Laokratisz: Mondd el a történetet, mikor kezdődött.)*

ELNÖK: Megadom a válaszára a szót önnek. Szerintem ez egy nagyon komoly innováció. Ennél komolyabb együttműködésre lett volna szükség, hogy nekünk is könnyebb legyen, hogy a programnak az legyen a neve, amilyen munka valóban áll mögötte, mert nagyon komoly munka áll mögötte. Azért, hogy a 6 hónapos kurzus lemenjen, két évig dolgoztunk rajta. Ott van a statisztika, én két évvel ezelőtt léptem be először a platformba és kezdtem el rajta dolgozni, mert a tananyagot is mi fejlesztjük. Az önkormányzat, úgy gondolom, felismerte, hogy érdeke az online oktatással foglalkozni, hiszen nagyon messze lévő tagozataink vannak. És nincsenek megfelelő tanárok az iskolában. Ez szerintem nem egészen minőségi oktatás, ami a görög 12 évfolyamos kiegészítő iskolában zajlik.

Nem álltak úgy mellé azért a megvalósítás folyamán, sajnos, rossz hírért keltették többször, megkérdőjelezték, hogy valóban megtartottuk-e az órákat. Mehetett volna jobban is. Remélem, a jövőben majd jobban megy.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Nem gondolnám, hogy mi az a bizottság vagyunk, ahol itt most kimondottan ki kéne ezt a kérdést tárgyalni. Azt gondolom, sokkal inkább érdekel bennünket a szakmai rész, úgyhogy, ha a kollégák egyetértenek, akkor átadnánk a szót a gyakorlatban dolgozó kollégának. Köszönöm szépen.

TSAROUCHA CHRISTINA, a Glossa 2 nemzetközi oktatóprogram görög nyelvű oktatója: Mint Janakakis Nóra említette, én Tsaroucha Christina vagyok. Az anyanyelvem görög. Beloianiszban születtem, de már korán visszamentem Görögországba. Egyetemre Magyarországom kezdtem járni, amit sajnálatos módon nem végeztem el, viszont mivel Görögországban az anyanyelvemen érettségiztem, úgy érzem, hogy ezt a tudásom tovább tudom adni olyan embereknek, akiknek szükséges megtanulniuk a görög nyelvet.

Az idén öt tanítványom volt, akik közül négyen befejezték a programot, amiről a hét végén Görögországban kapják meg a tanúsítványt. Eszméletlenül jól sikerült a program, nagyon jók voltak a visszajelzések, a tapasztalatok. Nem is gondoltam volna, hogy olyan embereket, akiket nem ismersz, egy skype-os beszélgetés után olyan, mintha ismerted volna. Nagyon fontos, hogy ezt nem tudja bárki csinálni, egy most kezdő diákot nem lehet leültetni a számítógép elé, mert lehet, hogy unatkozni fog, lehet, hogy másra figyel, vagy nem tudja használni a számítógépet. Tehát egy számítógépes alaptudásra szükség van.

A feladatokat viszont szeretik, mert olyan témák vannak, amelyek érdeklik a tanulókat. Az A1-est még nem csináltam, csak a B2-est, de rápillantottam a C1-esre is, ami szerintem nagyon jól működött. Mivel a program számítógépen van, nagyon sok időt el lehet vele tölteni, és közben rengeteg információhoz hozzá lehet jutni, hiszen a platformon belül van könyvtár, ki lehet nyitni akármelyik szótárkönyvet, bármelyik könyvet. Szerintem ez rettenetesen nagy előny és nagyon nagy segítséget nyújt a nyelvtudás megszerzéséhez, akármelyik nyelv is az. Köszönöm szépen, ennyit szerettem volna elmondani.

ELNÖK: Mi is köszönjük szépen a tájékoztatást. Ez nyilván egy első kör, aminek majd folytatása lesz. Giricz Vera ruszin szószóló asszonynak adom meg a szót.

GIRICZ VERA ruszin nemzetiségi szószóló: Csatlakozom elnök asszonyhoz, én is azt hiszem, hogy ez egy nóvum, ami angolul és görögül van meg, ergo ezt le kell fordítani mindenkinek az anyanyelvére, ami nem egyszerű és nem olcsó dolog. Ez az egyik. A másik. Ahhoz, hogy valamilyen központi elismertetésről beszéljünk, nagyon komoly előkészítő munkára van szükség. Van-e kerettanterv, mi alapján tanítanak, önök milyen diplomával rendelkeznek, a mi tanárainknak milyen diplomával kell rendelkezniük?

Azt hiszem, hogy megér egy külön beszélgetést ez a téma, mert már kifutottunk minden időből. Mint mondtam, érdekes a téma, bár nem biztos, hogy mindenkit érdekel. Minket például érdekelne, mert nekünk nagyon távoli falvaink vannak, bár nem biztos, hogy mindenhol van térerő. Tehát mindenkinek vannak problémái. De érdekes a téma, és szerintem érdemes lenne egyszer komolyabban is foglalkozni vele.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Szószólótársaim közül van-e még valakinek kérdése vagy hozzáfűznivalója? Ritter Imre német szószóló úr!

RITTER IMRE német nemzetiségi szószóló: Köszönjük szépen a tájékoztatást. Az elmúlt két-három évben kidolgozott könyvek és tananyagok jelentős része a formális oktatásban is elektronikus, és a formális oktatásban is egyre komolyabb teret

kap az online oktatás a házi feladatoknál és minden másnál, és a gyerekek imádják. Tehát ez nemcsak a távoktatásban, hanem a formális oktatásban is egyre nagyobb szerepet fog kapni, ebben biztos vagyok. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Az én fejemben is az fogalmazódott meg, hogy a világ efelé halad. A digitális oktatás nyilvánvalóan már nem új keletű fogalom, meg a távoktatás sem az. Nekünk még hozzá kell szoknunk ennek a gondolatához, s mint már mondtam, ez egy első kör. A görög szószóló úr pénteken tájékoztatott, hogy erről ma egy beszámolót hallhatunk, ha beleegyezzünk. A jövőben még természetesen fogunk beszélgetni róla. Most pedig Varga Szimeon bolgár szószóló úrnak adom meg a szót.

VARGA SZIMEON bolgár nemzetiségi szószóló: Köszönöm szépen a tájékoztatót. A tegnapi bizottsági ülésen már említettem, hogy mi bolgárok is elkezdtünk egy hasonló projekten dolgozni. Úgy vélem, hogy az együttműködés főleg az országos önkormányzatokkal lenne lehetséges, mert ők az intézményfenntartók, ők vesznek fel tanárokat. A tájékoztatás most már a szószólókhoz is eljutott, és nyilván ki fog alakulni egy vélemény, hogy ebben a témában hogyan tudnak majd az országos elnökökkel együttműködni. Mindenképpen szükségesnek tartanám, hogy ez egy ONÖSZ-ülésen is bemutatásra kerüljön, hogy tájékoztatva legyenek az országos önkormányzatok és azok intézményei erről a lehetőségről. Fontosnak tartanám, hogy ez ne csak ilyen meghasalt számok és tematika alapján menjen, hanem egy lefektetett, lerögzített, kidolgozott, pontosan megfogalmazott struktúra alapján történjen a tájékoztatás. Én ragaszkodnék ahhoz, hogy legyen meg a kidolgozott anyag, a részvételi költség, a csoportmennyiség, a tanármennyiség és az, hogy hogyan lehet ebben dolgozni, mert mindez fontos lenne az induláshoz. Magyarul, egy részletesebben kidolgozott anyagot szeretnék látni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Kérem, hogy mindezt gondoljuk át. Ön is készüljön fel konkrét adatokkal, s mint mondtam, lesz egy második kör is. De ha most röviden, egy mondatban tud válaszolni, azt megköszönjük.

JANAKAKISZ NÓRA, a Glossa 2 nemzetközi oktatóprogram tudományos felelőse: Csak annyit szeretnék mondani, hogy körülbelül ötszáz jelentkezőből egy szintfelmérő vizsga után 250 diákkal zajlott le a mostani kurzus. Moszkvától kezdve Brazílián át Ausztráliáig a világ minden részéből voltak diákok. Magyarországról négy tanár volt az én csoportomban, két tanár pedig Görögországból; a tréninget én tartottam nekik. Tehát a program ki van dolgozva. Nagyon szépen köszönöm.

ELNÖK: Mi is köszönjük szépen a lehetőséget, hogy meghallgathattuk önöket.

A bizottsági ülés bezárása előtt két nagyon rövid információ. A kollégák mindannyian tudják, hogy Ceglédbercel újra rendez egy nemzetiségi konferenciát. A meghívót mindenki megkapta, és ki-ki maga dönti el, hogy milyen módon vesz részt rajta.

Végül egy pozitív hír: ismét 19 középiskolás kapott két évre szóló ösztöndíjat, ami nyolc nemzetiséget jelent. Néhányan ott voltunk a díjátadón. Ez is egy lehetőség a mi túlélésünkhöz.

Az ülés berekesztése

Köszönjük szépen az albizottsági és a bizottsági tagoknak az aktív részvételt, december 9-én ugyanebben a körben találkozunk újra; más körökben természetesen korábban is.

Mindenkinek köszönöm szépen a jelenlétet, az albizottság ülését bezárom.

(Az ülés befejezésének időpontja: 12 óra 18 perc)

Kissné Köles Erika
az albizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Csoknyay Edit és Soós Ferenc